

Izbor istarskih napjeva za nastavu glazbene kulture

Licul, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:218861>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

IVAN LICUL

Izbor istarskih napjeva za nastavu glazbene kulture

Diplomski rad

Pula, rujan 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

IVAN LICUL

Izbor istarskih napjeva za nastavu glazbene kulture

Diplomski rad

JMBAG: 03030828579, redoviti student
Studijski smjer: Glazbena pedagogija
Predmet: Hrvatska folklorna glazba
Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin
Sumentor: izv. prof. dr. sc. Dijana Drandić

Pula, rujan 2024.

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Ivan Licul dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Izbor istarskih napjeva u nastavi Glazbene kulture koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 18. 9. 2024.

Potpis
Ivan Licul

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Ivan Licul, kandidat za magistra Glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student
Ivan Licul

U Puli, 18.9. , 2024. godine

Sadržaj:

1. UVOD	1
1.1 Predmet istraživanja	1
1.2 Cilj istraživanja	1
1.3 Definiranje polazišnih hipoteza	1
1.4 Nacrt obrade	2
2. O KURIKULUMU NASTAVNOG PREDMETA GLAZBENA KULTURA ZA OSNOVNU ŠKOLU .	3
2.1 Tradicijska glazba kao nositelj kulturne baštine u <i>Kurikulumu</i>	7
3. DOMENA IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU - PODRUČJE PJEVANJA	9
3.1 Tradicijsko pjevanje u Istri.....	12
4. IZBOR ISTARSKIH TRADICIJSKIH NAPJEVA I NJIHOVO KORIŠTENJE U NASTAVI GLAZBENE KULTURE U OSNOVNOJ ŠKOLI	15
4.1 Izrada zbirke pjesama za zavičajnu nastavu	16
4.1.1. Pjesma za 1. razred.....	16
4.1.2. Pjesma za 2. razred.....	17
4.1.3. Pjesma za 3. razred.....	18
4.1.4. Pjesma za 4. razred	19
4.1.5. Pjesma za 5. razred.....	21
4.1.6. Pjesma za 6. razred.....	23
4.1.7. Pjesma za 7. razred.....	25
4.1.8. Pjesma za 8. razred.....	29
4.2. Metodički pristup obradi tema iz zavičajne nastave	31
4.2.1. Priprava za 1. razred	31
4.2.2. Priprava za 2. razred	37
4.2.3. Priprava za 3. razred	44
4.2.4. Priprava za 4. razred	50
4.2.5. Priprava za 5. razred	57
4.2.6. Priprava za 6. razred	64
4.2.7. Priprava za 7. razred	70
4.2.8. Priprava za 8. razred	79
5. ZAKLJUČAK	87

6. LITERATURA	89
7. SAŽETAK.....	91
8. SUMMARY	92

1. UVOD

1.1 Predmet istraživanja

Poticaj pisanja ovog diplomskog rada proizlazi iz mog završnog rada u kojemu sam obradio istarsku kulturnu baštinu i u kojoj je mjeri ona zastupljena u nastavi glazbene kulture te na koji se način sprovodi. Svjestan koliko je tradicijska glazba važan segment u nastavi glazbene kulture, ali i općenito u odgoju, odlučio sam u ovom radu prikazati na konkretnim primjerima kako kroz kvalitetno osmišljen i koncipiran sat tradicijski napjevi mogu uvelike doprinijeti kvaliteti nastave glazbene kulture, ali i poboljšati proces izgradnje učenikova identiteta. Tradicijska je glazba važna u odgoju i obrazovanju djece i učenika.

Učeći o svojoj kulturi i tradiciji, potičemo ih na očuvanje tradicije, interesa i radoznalosti prema nasljeđu i tradicijskim vrijednostima. Ova vrsta glazbe ističe socijalne, povijesne i kulturne značajke identiteta nekog područja ili regije, stoga je kao takvu treba češće isticati u odgojno-obrazovnom procesu kao prikladnu metodu za stjecanje kulturne svijest te osjećaja pripadnost nekoj kulturi, a na kraju i održavanja i čuvanja kulturne baštine.

1.2 Cilj istraživanja

Cilj je istraživanja prikazati kako se tradicionalni istarski napjevi mogu koristiti u glazbenom odgojno-obrazovnom procesu te na koji način oni pridonose razvoju učenika kroz osnovnu školu. U tu svrhu izradit će se popis istarskih tradicijskih napjeva te jedne autorske skladbe i predložiti metodički pristup obrade tema iz zavičajne nastave za korištenje u nastavi glazbene kulture u osnovnoj školi.

1.3 Definiranje polazišnih hipoteza

H1 - Zavičajna nastava propisana je kurikulumom. Pretpostavlja se da će u udžbenicima glazbene nastave biti obuhvaćeni primjeri za obradu zavičajnih tema.

H2 - S obzirom da je RH bogata folklorom, očekuje se da u udžbenicima budu zastupljena sva folklorna područja, pa tako i Istra.

H3 - Za potrebe osnovne škole postoje razne pjesmarice. Pretpostavlja se da postoji i Istarska pjesmarica koja se može koristiti za osnovnoškolske potrebe.

1.4 Nacrt obrade

Nakon kratkog uvodnog dijela prvo ćemo se dotaknuti kurikulumu nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovnu školu, odnosno što on donosi te kako je koncipiran. Zatim se promatra tradicijska glazba u kurikulumu, u kojoj mjeri je ona zastupljena, na koji način utječe na razvoj učenika te koju težinu ona ima u procesu odgoja i obrazovanja učenika prema kurikulumu.

Nadalje, opisuje se samo područje pjevanja koje je bitno u ovom procesu jer je domena B - izražavanje glazbom i uz glazbu - zastupljenija u 1., 2. i 3. ciklusu koja se obrađuju. Također, zamišljeno je da će se predloženi napjevi pjevati te se metodički pristupa samom procesu obrade pjesme. Prikazuje se i kako se pjevanje kroz povijest obrađivalo te koju je ulogu ono imalo. Povlači se poveznica s tradicijskim pjevanjem u Istri; kakve vrste postoje te što je ono značilo nekada, odnosno kako se razvijalo kroz povijest. U četvrtom poglavlju donosi se zbirka pjesama za zavičajnu nastavu u kojoj se prikazuju konkretni primjeri istarskih napjeva i jedna autorska skladba te sama analiza pojedinog napjeva i skladbe, zapravo što se analizom postiže i što pridonosi u odgojno-obrazovnom procesu. Zatim, putem priprava prikazuje se kako metodički pristupiti određenom napjevu i na koji se način može obraditi u nastavi Glazbene kulture u osnovnoj školi. Na kraju, u petom poglavlju slijedi zaključak cijelog rada, odnosno potvrđuju se pretpostavke iz uvodnog dijela i ističu se najbitnije stavke rada.

2. O KURIKULUMU NASTAVNOG PREDMETA GLAZBENA KULTURA ZA OSNOVNU ŠKOLU

Od školske godine 2006./2007. u hrvatske osnovne škole uveden je *Nastavni plan i program za osnovne škole* u okviru *Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda – HNOS* (MZOS, 2006.). Uvođenje novog standarda označilo je prelazak na otvoreni model nastave Glazbene kulture, gdje je jedna aktivnost - slušanje glazbe - postala centralna i obvezna. Ovaj novi pristup, poznat kao otvoreni kurikulum, omogućio je učiteljima veću fleksibilnost u prilagodbi nastave različitim potrebama i interesima učenika te vlastitim preferencijama. Također je dopušteno kreativno oblikovanje nastavnih sadržaja i primjena raznolikih pedagoških pristupa. Međutim, od školske godine 2019./2020. nastava Glazbene kulture u osnovnim školama treba se realizirati prema novom dokumentu naziva *Kurikulumu nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije* (MZO, 2019.), pri tome stavljajući naglasak na susret učenika s glazbom te istodobno razvijajući učeničke interese i ostvarujući njihovo kvalitetan umjetnički rast i razvoj.

Sam pojam *kurikulum* nije moguće precizno prevesti, tj. definirati jer se kroz povijest mijenjao i nadograđivao. Možemo reći da kurikulum dolazi od latinske riječi *curriculum* što znači slijed ili tijek, a on obuhvaća precizno i sustavno planiranje odgojno-obrazovnog procesa (ciljeve, zadaće, sadržaj, organizaciju, strategije, metode, medije) te je kao takav jedan od najvažnijih i temeljnih didaktičkih pojmova.

Kurikulum u nastavi glazbe precizira ciljeve, sadržaje i metode poučavanja za sve razine obrazovanja. Kurikulum se redovito ažurira kako bi odgovorio na promjene u društvu i potrebama učenika. Koliko je glazba bitna u cjelokupnom obrazovanju učenika, u samom se dokumentu *Kurikuluma* ističe: „... Glazba je dio svih kultura svijeta te je, uz ostale umjetnosti, ključna za kvalitetan, skladan i cjelovit razvoj svakog pojedinca. U obrazovnom je sustavu Republike Hrvatske učenje glazbe prepoznato i priznato kao neizostavan čimbenik u oblikovanju specifično-glazbenih, ali i općih (generičkih) kompetencija učenika. Predmetima Glazbena kultura/Glazbena umjetnost ostvaruju se temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti i opći ciljevi odgoja i obrazovanja. Upravi zato nastava glazbe potiče i unapređuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost učenika, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese, razvija učenikovu svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljava ga za življenje u multikulturnom svijetu.“ (MZO, 2019.). Također se naglašava kako fokus mora uvijek biti na sam susret učenika s glazbom, a verbalne će informacije poteći iz glazbe.

Kurikulum glazbene kulture, odnosno glazbene umjetnosti temelji se na četiri načela:

1. **Psihološko načelo** ističe važnost emocionalne povezanosti učenika s glazbom. Učenici kroz aktivno sudjelovanje u procesu nastave razvijaju svoj osobni odnos s glazbom, tj. izražavaju svoje osjećaje i kreativnost te jačaju emocionalnu vezu s glazbom, odnosno potiču svoj emocionalni razvoj.
2. **Kulturno-estetsko načelo** ističe način razvoja učenikova vlastita ukusa prema glazbi kroz izravan ili neizravan susret s glazbom. Cilj je stjecanje kriterija za vrednovanje glazbe te razvijanje sposobnosti izražavanja vlastitih stavova o glazbi, uz naglasak na estetskim vrijednostima i raznolikosti glazbenih izraza.
3. **Načelo sinkroničnosti** ističe kako se glazba mora promatrati sa svih aspekata, ne samo kroz povijesni, te je treba gledati kroz njezine različite dimenzije, poput emocionalne, kulturalne, socijalne i estetske vrijednosti.
4. **Načelo interkulturalnosti** (kao što sama riječ govori) potiče učenike na razvijanje osjećaja pripadnosti nekoj kulturnoj baštini, ali istovremeno i na poštivanje drugih kultura i tradicija.

“Domene predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost izrazito su međusobno povezane i nadopunjuju se, što upućuje na veću ili manju prisutnost svih domena u čitavoj odgojno-obrazovnoj vertikali, odnosno u svim ciklusima i na svim razinama. Odgojno-obrazovni ciljevi i jasno određeni ishodi učenja glazbe dostižu se primjerenom organizacijom obveznih i preporučenih sadržaja. Podjelom domena na različite aktivnosti omogućuje se isticanje pojedinih odgojno-obrazovnih ishoda tijekom procesa učenja i poučavanja“ (MZO, 2019.)

Učenje i podučavanje glazbene kulture ostvaruje se kroz tri domene:

1. Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe

Učenici će kroz ovu domenu aktivnim slušanjem upoznati glazbu različitih vrsta te pitanjima i potpitanjima sami dolaziti do zaključka putem glazbenih sastavnica te će na taj način razumjeti, doživjeti i znati vrednovati glazbu.

2. Domena B: Izražavanje glazbom i uz glazbu

Kroz ovu domenu učenik izvodi glazbene aktivnosti pjevanja, sviranja, glazbenih igara, glazbenog stvaralaštva te pokreta uz glazbu s ciljanim i jasnim učiteljevim zadacima, što utječe

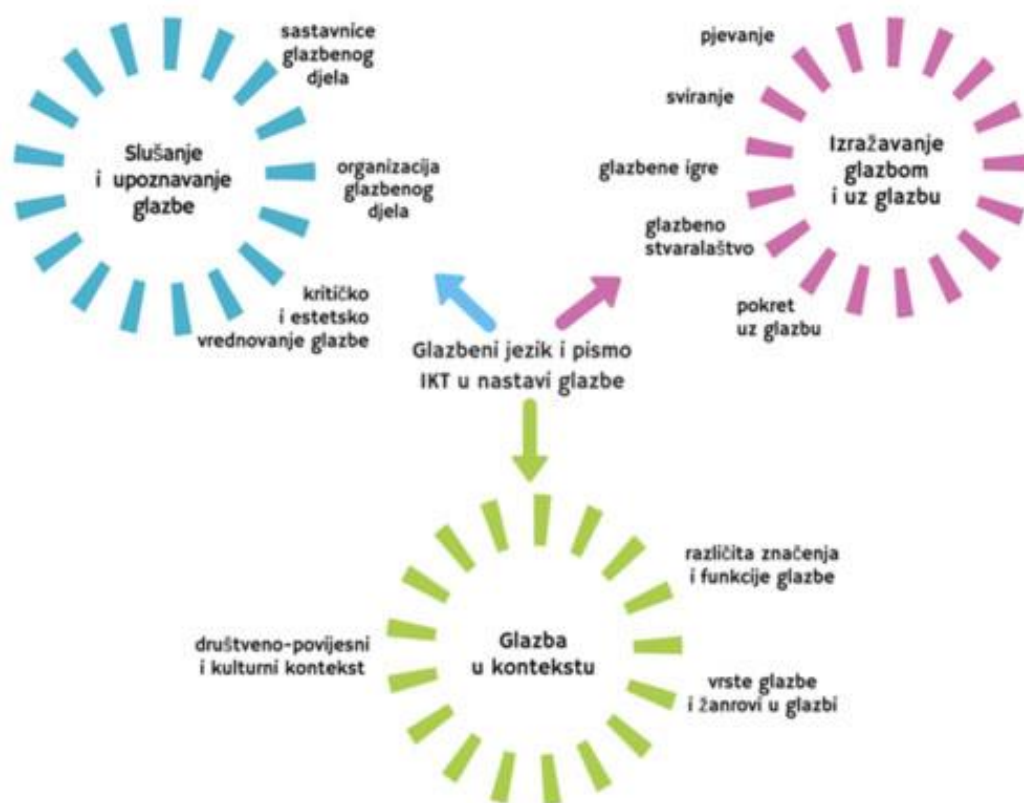
i način na koji će učenik moći doživjeti glazbu u punom smislu te potaknuti učenikovu kreativnost. “Kvalitetno provođenje navedenih aktivnosti postaviti će temelje za realizaciju izvannastavnih aktivnosti te izborne i fakultativne nastave poput pjevačkog zbora, instrumentalnih sastava, orkestra, plesne skupine, folklornog ansambla, skladanja, individualnog sviranja i ostalog.“ (MZO, 2019: 10)

3. Domena C: Glazba u kontekstu

Ova domena polazi od domene A i B, odnosno učenik otkriva vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine, uočava razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima.

Važno je naglasiti da se sve tri domene odvijaju u odgojno-obrazovnim ciklusima te se kroz njih mijenjaju (slika 1.). Prvi odgojno-obrazovni ciklus odnosi se na 1. i 2. razred osnovne škole, drugi odgojno-obrazovni ciklus na 3., 4. i 5. razred osnovne škole, treći se odnosi na 6., 7. i 8. razred osnovne škole dok se 4. i 5. odgojno-obrazovni ciklus odnosi na razrede srednje škole.

“Učitelj može tijekom nastavne godine nekoj od domena dati veću ili manju važnost s obzirom na interese učenika određenog razrednog odjela i specifičnosti školskog kurikulumu.“ (MZO, 2019: 10)

Slika 1. Organizacija kurikuluma predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost

Uzimajući u obzir sve navedene aspekte Kurikuluma glazbene kulture, možemo zaključiti da je on ključan za oblikovanje sveobuhvatnog i kvalitetnog glazbenog obrazovanja učenika. Implementacijom odgojno-obrazovnih ciljeva i načela učenja i poučavanja, Kurikulum pruža temelje za razvoj glazbenih vještina, teoretskog znanja, estetskog osjećaja te kritičkog razmišljanja i izražavanja kroz glazbu. Važno je naglasiti da *Kurikulum* glazbene kulture ne samo da potiče učenike na aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, već ih također usmjerava na istraživanje različitih glazbenih žanrova, tradicija i kultura. Ovim sveobuhvatnim pristupom učenici stječu dublje razumijevanje glazbe i njezine uloge u društvu te razvijaju svoj osobni odnos prema glazbi. Kroz Kurikulum glazbene kulture nastavnici imaju priliku prilagoditi nastavu prema potrebama i interesima učenika te poticati njihovu kreativnost, samopouzdanje i suradnju. Također, Kurikulum pruža platformu za razvoj multidisciplinarnog pristupa učenju povezujući glazbu s drugim područjima znanja i potičući integrirano učenje.

2.1 Tradicijska glazba kao nositelj kulturne baštine u *Kurikulumu*

Glazba ima svoje korijene u drevnim vremenima i generacijama igra ključnu ulogu u prenošenju priča, emocija i vrijednosti. U današnjem svijetu koji je sve više povezan, važno je istražiti i cijeniti različite glazbene izričaje i tradicije diljem svijeta. Tradicijska glazba predstavlja bogato naslijeđe glazbenih običaja, stilova i izričaja koji su se razvijali unutar različitih kultura i zajednica kroz stoljeća, zato je tradicijska glazba u kurikulumu uklopljena kroz brojne i različite aktivnosti te kroz otvoreni tip kurikuluma učitelj nju može ostvariti na svoj način te sukladno o njegovoj kompetenciji i kreativnosti uklopiti u nastavu glazbene kulture. Kroz nju će učenici upoznati bogatstvo glazbenih kultura, razumjeti njihov kontekst i razviti poštovanje prema kulturnoj raznolikosti.

Jedan od glavnih ciljeva uključivanja tradicijske glazbe u *Kurikulum* jest i očuvanje i promocija kulturnog identiteta. Proučavanjem tradicijske glazbe učenici imaju priliku upoznati se s glazbenim običajima, instrumentima, pjesmama i plesovima koji su dio kulturnog naslijeđa njihove vlastite zajednice ili drugih kultura diljem svijeta. Ovaj proces omogućuje učenicima da razviju svijest o svojoj kulturnoj baštini te da cijene i poštuju glazbene tradicije drugih naroda i etničkih grupa.

Prema *Nastavnom planu i programu* (MZOS, 2006.) određeno je za svaki razred koliko cjelina treba učitelj obraditi dok je redoslijed prepušten odabiru učitelja. Isto tako, prema otvorenom modelu učenja učitelj je slobodan u odabiru primjera za pojedinu regiju prilikom obrade narodnih napjeva.

Naime, „...nastavne cjeline Folklorna glazba postavljene su posebno, izvan tablica po razredima. U odgovarajućim razredima naznačeno je samo koliko takvih cjelina treba obraditi. Učitelju je prepušten izbor redoslijeda obradbe kako bi se moglo poštovati načelo zavičajnosti.“ (Nastavni plan i program, 2006.)

U opisivanju tradicijske, odnosno folklorne glazbe autori Dobrota i Topić (2018: 200) ističu da: „ovu vrstu glazbe karakterizira jednostavna melodija, ritam te struktura, kao takva veoma je pogodna za usvajanje intonacije, ritma te glazbenog oblika dok s druge strane ima i kulturnu vrijednost pa je kao takvu uvijek treba sagledati iz etnomuzikološkog pogleda te je kao takvu prezentirati djeci prije same obrade na način da se razjasne pitanja poput: tko ju je skladao? Kada je nastala i s kojim ciljem? Upoznavanje tradicijske glazbe, bilo da se radi o hrvatskoj tradicijskoj glazbi ili glazbama svijeta, moguće je ostvariti putem različitih aktivnosti nastave glazbe, u prvom redu pjevanja i slušanja glazbe.“ (Dobrota i Topić, 2018: 200).

Tim načinom obrade tradicijska glazba poprima puno veću vrijednost od samog izvođenja skladbe.

“Organizirano i sistematično institucionalno poučavanje može znatno pridonijeti dodatnoj popularizaciji ove glazbe. Bogatstvo sadržaja na temu tradicijske glazbe pruža široke mogućnosti izbora. Dojmljive su glazbene igre i brojalice kojima uz dodatak jednostavnih pokreta učenik istodobno razvija pjevačku sposobnost, govorne i motoričke vještine. Takva iskustva kod učenika jačaju samopouzdanje, utječu na razvoj socijalnih vještina što je iznimno važno kod aktivnosti u skupini. Pjevanjem pučkih napjeva, poput dječjih brojalica, božićnih i drugih pjesama, učenik doživljava glazbu i njenu osnovnu poruku, razvija senzibilitet prema tradicijskoj pjesmi i aktivnosti pjevanja.” (Močinić, Crnčić–Brajković, 2018: 145).

Tradicijska glazba nudi bogat izbor mogućnosti pa tako i korelaciju s drugim odgojno-obrazovnim predmetima: priroda i društvo, hrvatski jezik i književnost, tjelesna i zdravstvena kultura, likovna kultura i dr. Međutim, ova vrsta glazbe često dolazi nailazi na otpore, kako od strane učenika tako i od učitelja, pa bih ovim radom htio prikazati da ova vrsta glazbe ima više vrijednosti za učenika te da ju kroz mnogobrojne zanimljive načine možemo prilagoditi i učiti. “Svjesno vrednovanje osobitosti tradicijske glazbe potiče učenike na razvoj osobnog, kritičkog i estetskog stava prema ovoj vrsti glazbe, jača potrebu za usporedbom s drugim i drugačijim kulturama te glazbom uopće. Poznavanje osobitosti ovog glazbenog izričaja pomoći će učeniku u odabiru njemu najzanimljivijeg oblika glazbene aktivnosti te poticati njegovu maštovitost i kreativnost.” (Močinić, Crnčić-Brajković, 2018: 145)

U nižim razredima osnovne škole učenici se uglavnom susreću s hrvatskom tradicijskom glazbom te pokojim primjerom iz tradicijske glazbe južnih zemalja te zatim, kako navode Dobrota i Topić (2018: 200), “u višim razredima osnovne škole značajno se povećava udio hrvatske tradicijske glazbe i glazbi svijeta, ali i skladbi koje su inspirirane tradicijskom glazbom. U nekim se udžbenicima nalazi i cijelo poglavlje pod nazivom Hrvatska tradicijska glazba koje donosi informacije i glazbene primjere koji potječu iz različitih folklornih regija Hrvatske. Upoznavanjem hrvatske tradicijske glazbe i glazbi svijeta učenici uočavaju kako se, u odnosu na zapadnu klasičnu glazbu, ovdje radi o potpuno različitim fenomenima kojima se ne može pristupati na identičan način. Osim toga, oni razvijaju svijest o nacionalnom identitetu ali i o vlastitom identitetu kao građanina svijeta. Na takav način učenici upoznaju različite kulture i njihovu glazbu, razvijaju toleranciju prema različitostima te razvijaju svoje interkulturalne stavove.”

3. DOMENA IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU - PODRUČJE PJEVANJA

“Kao najelementarniji, najspontaniji i najprirodniji način glazbenog ponašanja čovjeka, pjevanje je ona aktivnost koja ne samo da je u nastavi glazbe oduvijek prisutna nego je toj nastavi u najvećem dijelu povijesti davala bitan pečat. Apsolutni primat pjevanja učinio je da se predmet stoljećima jednostavno zvao pjevanje pa se danas pokatkad na tu činjenicu gleda i sa stanovitim omalovažavanjem kad se, na primjer, kaže kako se u nekom razdoblju 'nastava svodila samo na pjevanje'.” (Rojko, 2012: 54). Pjevanje unutar okvira nastave glazbene kulture ima iznimno značenje za razvoj glazbenog kapaciteta i izražajnosti kod učenika. Kroz ovaj segment glazbenog obrazovanja učenici imaju priliku istražiti dubine vlastitog glasa, razviti vokalnu tehniku, ali i izražavati emocije i interpretirati glazbu na osoban način. Pjevanje predstavlja važan element u glazbenom odgoju jer potiče aktivno sudjelovanje učenika u glazbenim aktivnostima, potiče njihovu kreativnost te pruža emocionalno ispunjenje i zadovoljstvo. Pjevanjem učenici ne samo da razvijaju vokalne sposobnosti i tehniku, već i uče o glazbenim elementima, poput melodije, ritma, dinamike i izraza. Osim toga, pjevanje u grupi potiče suradnju, timski rad i socijalnu interakciju među učenicima, što dodatno obogaćuje njihovo glazbeno iskustvo. Važno je napomenuti kako pjevanje nije rezervirano samo za one s visokim glazbenim ambicijama, već je pjevanje jedan od važnijih “kotačića” što se tiče glazbenog obrazovanja te kroz njega učenik napreduje i razvija vještine u emocionalnom, kognitivnom i socijalnom području.

Prema *Nastavnom planu i programu* (NN, 2006.) prilikom učenja i pjevanja pjesme naglasak uvijek mora biti na pjevanju kao takvom, a ne na učenju pjesme te je bitno da uvijek stavljamo naglasak na lijepo i umjetničko pjevanje. Isto navodi i Rojko (2012: 54): „Pjevanje u osnovnoj školi najčešće je funkcionalno, a ne umjetničko. U školi kao ustanovi koja učenicima posreduje (glazbenu) kulturu trebalo bi težiti umjetničkom pjevanju.“ Što to znači? Unatoč mnogim poteškoćama na koje možemo naići prilikom pjevanje u razredu (boja i opseg, vrsta skladbi, sposobnosti učenika, motiviranost, ...) uz cilj da se obradi određeni sadržaj, svakako moramo imati u vidu i način pjevanja te, kako se navodi (Vidulin-Orbanić, Terzić, 2011: 137), nastojimo “postići lijepo, izražajno pjevanje, jasnu artikulaciju, razumijevanje teksta te ostvariti adekvatnu glazbenu interpretaciju.”

U *Kurikulumu* se navodi da, radi njegovanja glasa i razvijanja kulture lijepoga pjevanja, učenike treba kontinuirano poticati na aktivno sudjelovanje u aktivnosti pjevanja te da učitelj

obvezuje samo naznačeni broj pjesama koji je naveden u svakom razredu kao preporuka za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda za domenu Izražavanje glazbom i uz glazbu. Nastavu glazbene kulture prožimaju dva temeljna načela, a to je **psihološko**, koje naglašava važnost emocionalne i kreativne dimenzije učenja glazbe pa tako pjevanje pruža učenicima mogućnost izražavanja svojih emocija i kreativnosti kroz glazbu, kao i kroz pjevanje klada se učenici potiču da istraže svoje unutarnje osjećaje i doživljaje te da ih izraze kroz vokalni izraz. Drugo je **kulturno-estetsko** načelo gdje kroz pjevanje pružamo priliku učenicima da istraže različite glazbene tradicije, stilove i žanrove kroz izvođenje različitih pjesama.

Od školske godine 2006./2007., s primjenom Nastavnog plana, pjevanje više nije glavna, već izborna aktivnost u nastavi Glazbene kulture. “Taj model sadržava obveznu jezgru, slušanje i upoznavanje glazbe te ostale aktivnosti koje će se uz slušanje uvoditi u nastavu prema izboru nastavnika i učenika. Te slobodno izabrane aktivnosti mogu biti: pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeni projekti, stvaralaštvo, ples. Činjenica jest da suvremenu koncepciju predmeta ne možemo temeljiti na pjevanju. Ono može postati druga varijabla otvorenoga modela. U novoj koncepciji glazbene nastave u osnovnoj školi pjevanju se određuje drukčija uloga od one koju je imalo prije. Treba izabrati primjerene pjesme i težiti kvaliteti interpretacije jer propjevavanje pjesama, bez cilja i svrhe, ne pogoduje glazbenoj nastavi.“ (Vidulin-Orbanić, Terzić, 2011: 144). Koliko često će se pjevati u nastavi, sada ovisi o preferencijama nastavnika, interesima učenika te dogovoru unutar zajednice, a isto tako prema Kurikulumu učitelj može više ili manje pažnje pridodati pjevanju te sam odabrati vrstu pjesmi koju će obrađivati. “Treba voditi računa o zanimljivosti i umjetničkoj vrijednosti pjesama, interesima i dobi učenika, težini pjesama, jasnoći teksta i primjerenosti sadržaja. Naime, učenicima pjesma treba biti zanimljiva jer se u protivnom tijekom pjevanja neće truditi i stoga im se neće razviti pjevačke sposobnosti. Zato učitelj treba predstaviti učenicima nekoliko pjesama omogućujući im izbor najzanimljivije. Dajući im mogućnost da odlučuju i utječu na odabir pjesme, učitelj će u učenika povećati interes i motivaciju za pjevanjem.“ (Šulentić-Begić, Begić, Pušić, 2020: 187).

Naime, pjevanje narodnih pjesama, koje i jesu najčešće u nastavi Glazbene kulture u osnovnim školama zbog svoje jednostavnosti u ritmu, intonaciji i melodiji te kako navodi (Rojko, 2012: 59) “narodna pjesma „sama je po sebi lijepa,“ pa, prema tome, pruža učenicima mogućnost estetskog doživljavanja i na taj način čini most prema umjetničkoj glazbi, odnosno utječe pozitivno na razvoj glazbenog ukusa.“ Možemo reći kako je narodna pjesma imala puno veću ulogu i značenje nekada nego sad jer nije bilo toliko izbora glazbe za slušanje te se s tom pjesmom “živilo“, a ona se nekad prenosila s koljena na koljeno (Rojko, 2012).

Ideja da se narodna pjesma uvede u nastavu glazbe u osnovnoj školi potječe od filantropista. Javila se, dakle, već u 18. stoljeću, ali je značajniji njezin prodor u programe započeo tek početkom 20. stoljeća, najviše pod utjecajem Jugendbewegunga.“ Ona je služila, između ostaloga, i tome da olakša težak svakodnevni rad i nipošto nije bila samo prigoda za nedjelje i praznike. Osnovna je namjena pjesama bila svladavanje i olakšavanje životnih tegoba, pa se može reći da su narodne pjesme doslovno bile „sredstvo razračunavanja“ (Stockmann, 1980: 221) s društvom i prirodom. Stvaranje i pjevanje bilo je društveno djelovanje (Rojko, 2012: 58, 60).

Pjevanje je imalo posebnu vrijednost u povijesti pa tako, dok su prve škole u Hrvatskoj bile u službi crkve gdje su se pjevali psalmi i himne, zatim škole za djecu plemića te nakon toga i građana, pjevanje je bila centralna aktivnosti. “Pjevalo se zbog samoga pjevanja, zbog lijepe i zanimljive pjesme te da se spozna određeni glazbeni fenomen. Čak je i predmet nosio naziv Pjevanje. Učili su se brojni napjevi, a osobita se pozornost posvećivala kvaliteti pjevanja i kulturi glasa. Pjevale su se duhovne, rjeđe svjetovne skladbe koje su se učile po sluhu.“ (Vidulin-Orbanić, Terzić, 2011: 143). Kasnije se uvelo i glazbeno opismenjavanje (nakon Drugog svjetskog rata) kako bi učenici mogli sami pjevati pjesme po notama te je pjevanje tu više imalo naglasak na didaktičku svrhu nego onu umjetničku, kako se i navodi (Vidulin-Orbanić, Terzić 2011: 143): “Pjevanje je na taj način bilo u službi vježbanja intonacije, dakle didaktičko, a ne umjetničko. U nastavnim programima brojnim su se formulacijama opisivali zadaci koji se realiziraju pjevanjem. Međutim, reduciramo li zadatke pjevanja na stvarne zadatke, dobivamo tri osnovna razloga za pjevanje u glazbenoj nastavi: uči se i usvaja određen broj pjesama, njeguje se dječji glas i potiče prirodna težnja za pjevanjem“, ali se tada program nije bitno mijenjao sve do uvođenja *Nastavnog plana i programa*.

U osnovnoj školi učenje pjevanja pjesme odvija na način da se pjesma uči po sluhu pa se taj proces odvija kroz nekoliko faza: učitelj mora stvoriti ugođaj za određenu pjesmicu koju obrađuje, odnosno uvesti učenike u tu pjesmu čitanjem teksta ili neki uvodni razgovor. Zatim će učitelj jasno i precizno izvesti pjesmu kako bi je učenici doživjeli (cijelu ,sa svim kiticama), a isto tako se pjesmu može poslušati putem nosača zvuka. Kada to završi, učenici moraju usvojiti pjesmu, najefikasnija metoda jest učenje frazu po frazu i to metodom ponavljanja, učitelj izvede frazu, učenici zatim ponove pa će potom spojiti fraze te na kraju pjesmu otpjevati u cijelosti. Nakon toga slijedi analiza pjesme gdje se razgovora o ritmu, melodiji, dinamici, obliku,... te se na kraju interpretira pjesma (jasno, artikulirano, u prikladnom tempu, s dinamikom). Dakle, područje pjevanja u nastavi Glazbene kulture igra ključnu ulogu u razvoju glazbenih vještina i sposobnosti učenika. Kroz pjevanje učenici ne samo što razvijaju svoj

glazbeni sluh i tehničke vještine, već i izražavaju svoje emocije i osjećaje na jedinstven način. Na učitelju je da odabere kvalitetne i zanimljive skladbe za rad s učenicima te da, kako navode Vidulin i Terzić (2011.), osobitu pozornost posvećuje oblikovanju tona, ispravnoj tehnici pjevanja, izražajnoj interpretaciji vokalnog djela, odnosno razvoju vještine pjevanja, a posebnu pozornost treba posvetiti tehničkim i umjetničkim pravilima pjevanja: pravilnom disanju i pravilnoj postavi glasa, dikciji, pravilnom i razumljivom izgovoru teksta te točnoj intonaciji. Važno je njegovati i poticati pjevanje kao sredstvo koje omogućuje učenicima da se povežu s glazbom na dubljoj razini i izraze svoju jedinstvenu glazbenu osobnost. Ovim pristupom školska nastava postaje prostor za otkrivanje i razvoj glazbenog identiteta svakog učenika te potiče ljubav prema glazbi koja će ih pratiti kroz cijeli život.

3.1 Tradicijsko pjevanje u Istri

Tradicijsko pjevanje u Istri predstavlja bogato nasljeđe koje seže duboko u povijest i oblikuje identitet ove regije. Kroz stoljeća istarski su se ljudi izražavali pjesmom prenoseći priče, običaje i vrijednosti s generacije na generaciju. Ovo autentično pjevanje često je bilo povezano s različitim životnim prilikama poput radnih aktivnosti u polju ili vinogradu, proslava i obreda, ali i svakodnevnih trenutaka unutar obitelji i zajednica. Unatoč promjenama u društvu i kulturi tradicionalno pjevanje i dalje ima važno mjesto u istarskoj kulturi i identitetu. Lokalni entuzijasti i kulturni amateri nastavljaju njegovati tu baštinu kroz pjevačke skupine, kulturne događaje i obnovljene festivale. Ova praksa pjevanja ne samo da čuva povijest, već je i suvremeni način izražavanja istarskog identiteta i vrijednosti. Istra je regija poznata po svojoj multikulturalnoj prirodi koja je kroz povijest bila izložena raznim kulturnim utjecajima. Tijekom vremena Istrani su njegovali bogatu glazbenu tradiciju, kako u urbanim središtima tako i na selu, koristeći je kao sredstvo izražavanja vlastitog identiteta, jezika i običaja. Dok su danas razlike između gradskog i seoskog života manje izražene, u prošlosti su bile značajne. Istarski gradići, mali ruralni centri, pratili su događaje većih modernih središta: Beča, Trsta, Rijeke, Milana i dr. te su, osim umjetničke, prihvaćali i na kraju asimilirali i narodnu glazbu, koja je s vremenom postala narodnom glazbom istarskog urbanog područja.“ (Gortan-Carlin, Pace, Denac, 2004: 62) Neki od istraživača koji su se bavili istarskim pjevanjem jesu Dario Marušić, Robert Starec i Renato Pernić. Narodna urbana pjesma najčešće se pjeva višeglasno izuzev uspavanki, brojalica i molitava koje se pjevaju jednoglasno. Karakteristike urbanog narodnog pjevanja prema (Gortan-Carlin, Pace, Denac, 2004.) jesu:

- dvoglasno paralelno pjevanje pojedinaca ili dviju grupa pjevača, najčešće u terci
- homoritmija obaju glasova
- izvedba počinje prvim, višim, glasom; kad se drugi glas uključi, prvi se glas podiže za tercu iznad drugog glasa
- u kadencama se mogu nalaziti intervali kvarte ili sekste
- nakon serije paralelnih terci ponekad se pjevaju paralelne sekste
- u sporijim pjesmama jedan ili drugi glas, prilikom ornamentiranja, mogu povremeno producirati intervale sekunde i kvinte
- pri pjevanju mješovitih glasova jedna ili druga dionica može biti duplirana u oktavi.

Za pjevanje u Istri koristi se izraz *kantati*. “Može se kantat ili zakantat talijansku kantu, slovensku kantu (ćemo zakantat jenu sloviensku kantu), dalmatinsku kantu (ona dalmatinska kanta me jako pieža), slavonsku, bosansku (one bosanske kante su bivale jako lipe) i bilo koju drugu npr. afričke kante. Kad kažemo istrijanska kanta, onda se to većinom kod hrvatskog stanovništva odnosi na pjevanje u stilu tijesnih intervala“. (Šuran, 2021: 55) Nekada se može čuti i izraz *rozgati* što isto znači pjevati, međutim više se koristi u kontekstu *zarozgati* što znači *zapjevati, ili kako smo zarozgali* (kako smo dobro otpjevali). Prema dosad objavljenim teorijama razlikujemo više vrsta pjevanja u Istri:

1. Dvoglasno pjevanje na *tanko i debelo* način je pjevanja narodne glazbe temeljen na nizu od 6 netemperiranih tonova u intervalima male i velike sekunde (naizmjenice poredanih). Također koristi solističko dvoglasje koje se kreće u sekstama, kadencirajuću vođicu te završni otegnuti unisono dvoglasja
2. *Pjevanje u dva* temelji se na pjevanju u tercama, dok se prethodni način pjevanja na *tanko i debelo* bazirao na paralelnim sekstama
3. *Bugarenje* – “Stil pjevanja poznat kao bugarenje rasprostranjen je kod hrvatskog stanovništva po cijeloj Ćićariji, kao i u istrorumunjskim Žejanama te na otoku Cresu. Osim na Ćićariji bugarilo se i u drugim krajevima Istre.“ (Šuran, 2021:52). Ovaj način pjevanja karakteriziraju česti i tijesni intervali najviše do male terce, pa svojim kretanjem ostavljaju dojam paralelnih sekundi. “Posebno je obilježje tog dvoglasja završetak u unisonu, ali s daljnjim spuštanjem donjeg glasa za umanjenu tercu, odnosno veliku sekundu.“ (Šuran, 2021: 50)
4. *Tarankanje* je poseban način netemperiranog pjevanja, a njime se oponaša svirka sopela ili miha i to najčešće na slogove (ta-na-na, ta-na-ne-na, taj-ta-na-naj, ta-ra-ran). “Ritam

taranjkalice uglavnom odgovara ritmu baluna. Zato se, u nedostatku miha ili roženic, balun može uspješno plesati i samo uz glas, što u prošlosti u istarskim selima nije bila rijetkost.“ (Šuran, 2021: 50)

Uz njih se još spominju i glagoljaško pjevanje, pjevanje istarskih Talijana, bitinada, mora kantada i pjevanje Perojaca.

4. IZBOR ISTARSKIH TRADICIJSKIH NAPJEVA I NJIHOVO KORIŠTENJE U NASTAVI GLAZBENE KULTURE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Ovo poglavlje predstavlja izbor pjesama koje se mogu koristiti u osnovnoj školi za potrebe zavičajne nastave. Glazbena kultura jedan je od predmeta u osnovnoj školi koji daje puno prostora i mogućnosti za realizaciju zavičajne nastave i tradicijske kulture. Učenici se neće upoznati samo s istarskim tradicijskim pjesmama već i s istarskom ljestvicom, tradicijskim instrumentima i plesom. Kroz ovaj odabir pjesama učenici također savladavaju sva nastavna područja predmeta glazbena kultura u skladu s planom i programom, razvijaju interes prema tradicijskoj glazbi i spoznaju njenu važnost i posebnost. Nastavna područja mogu se kombinirati, a moguća je i korelacija s ostalim predmetima kao što su likovna kultura, tjelesna i zdravstvena kultura, hrvatski jezik, povijest i slično.

U ovom poglavlju bit će predstavljena analiza glazbenih sastavnica izabranih pjesama te način na koji se mogu iskoristiti u različitim vrstama razvoja (motorički, kognitivni, emocionalni, socijalni, razvoj sposobnosti i vještina). Potrebno je naglasiti da je u programu nastave glazbene kulture u razrednoj nastavi, osnovno težište na razvoju intonacije i ritma, slušnom razlikovanju visine tonova, prepoznavanju vokalne, instrumentalne i vokalnoinstrumentalne glazbe. Ključne pojmove učenici moraju prepoznati te njihova teorijska obrada nije potrebna, a u predmetnoj nastavi uvodi se i teorijska obrada gradiva.

Primjeri izabranih pjesama priložene su u dvoglasnom obliku, osim kod autorske sklabe “Krasna zemljo, Istro mila” i napjeva “Bilo vavek veselo” koji su postavljeni za četveroglasni zbor, a u osnovnoj školi se može pjevati melodija prvog glasa a učitelj će izvoditi ostale glasove na klavir.

4.1 Izrada zbirke pjesama za zavičajnu nastavu

4.1.1. Pjesma za 1. razred

5. A, E, I, O, U

A. a, a, kâ le - pa vre - me - na,
e, e, e, kô le - po ve - se - lje,
í, í, í, oj, poj - mo ja i ti,
u, u, u í svi pri tom ste - lu,
o, o, o i svi na o - ko - lo.

A, e, i; i, u, o i svi na - o - ko - lo.

Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Čakavsko – primorska pjevanka, 2005, 11str.

Pjesma je po građi jednostavna strofna pjesma i sadrži dva odsjeka . Prvi odsjek "a" ima četiri takta i u svakom ponavljanju donosi novu strofu, a drugi "b" jest krać, ima tri takta i predstavlja refren. U notnom tekstu nema naznačenih oznaka za tempo i dinamiku. Ugođaj pjesme je veseo i razigran pa će u skladu s time tempo biti umjereno brz, a dinamika mezzoforte do forte.

Melodija je jednostavna, uglavnom se postupno kreće uzlazno i silazno. Pojavljuju se samo dva skoka od male terce i to silazno u 2. taktu i uzlazno između 6. i 7. takta. Općenito je mala terca vrlo čest interval u dječjim pjesmama i kao melodijski skok ne predstavlja problem. Opseg melodije je fis1 - b1 što odgovara dječjim glasovima djece u dobi od šest i sedam godina života.

Mjera je 4/4. Usprkos tomu što je to složena mjera i teorijski se obrađuje u višim razredima, u ovom slučaju učenicima neće predstavljati problem jer je impuls simetričan, dvije teške dobe,

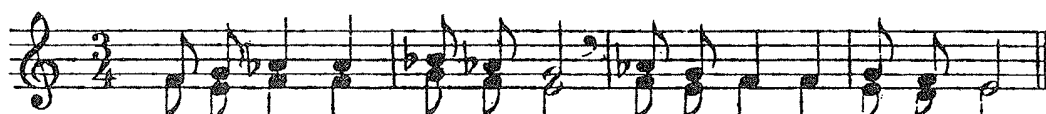
a ritam je jednostavan i u skladu je s ritmom teksta. Pojavljuje se punktirani ritam koji, također, logično prati tekst i ne predstavlja problem pri usvajanju pjesme.

Tekst je po karakteru veseo i jednostavan, pisan na narodnom jeziku. Ima izražen edukativni značaj jer obrađuje samoglasnike, u svakoj kitici po jedan.

Učenici će pjevanjem ove pjesme neopterećeno savladati bitan element vokalne tehnike, a to je oblikovanje samoglasnika. Pjesmu neće samo pjevati, već će sami kreirati plesne korake i time razvijati motoriku. Ples uz pjevanje izvodit će se u paru ili svi zajedno, što pozitivno djeluje na emocionalni razvoj i razvoj socijalnih vještina.

4.1.2. Pjesma za 2. razred

6. MALI FRANE

Ma-li Fra-ne sa-bljungrê, ma-li Fra-ne sa-bljungrê.
Ča mi no-siš, Fra-ne moj, ča mi no-siš, Fra-ne moj?
Ja ti no-sin pr-sten zlat, ja ti no-sin pr-sten zlat.
Ko-mu ćeš ga da-ro-val, ko-mu ćeš ga da-ro-val?
Li-poj Lu-ci pod zvo-nik, li-poj Lu-ci pod zvo-nik.

Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Čakavsko – primorska pjevanka, 2005, 11str.

Pjesma sadrži samo četiri takta. Građena je od dva dvotakta koji zajedno čine malu rečenicu. Nema unaprijed određenog tempa ni dinamike pa će sukladno ugođaju pjesme tempo biti živahan, a dinamika mezzoforte ili forte.

Melodija se sastoji samo od uzlaznih i silaznih tonskih nizova u rasponu od e1 do b1. Raspon u potpunosti odgovara uzrastu učenika.

Mjera je 3/4. Ritam je jednostavan i sadrži samo osnovne notne vrijednosti - osminke, četvrtinke i polovinke. Nema punktiranog ritma. Zbog duljine pjesme, jednostavnosti metra i ritma učenici na jednostavan i lagan način mogu sami uz pjevanje stvarati ritamsku pratnju i plesne pokrete. Pokreti ne moraju biti isključivo plesni, oni mogu biti pokreti koji ilustriraju tekst, što je korelacija s predmetom tjelesne i zdravstvene kulture. Pri tome se pazi da pokreti budu ritmički kontrolirani u skladu s motoričkim sposobnostima učenika.

Upravo zbog kratkog trajanja melodije učenici se mogu neopterećeno fokusirati na tekst. Tekst je pisan istarskom čakavicom. Učenici u ovoj fazi učenja pjesme analiziraju tekst, prepoznaju riječi istarske čakavice i prevode ih na standardni hrvatski jezik, što rezultira korelacijom s predmetom hrvatskog jezika. Tekst je koncipiran kao niz pitanja i odgovora pa bi se u tom slučaju učenici mogli podijeliti u dvije grupe - prva je pitanje, a druga odgovor.

4.1.3. Pjesma za 3. razred

56. U SVOJ PULI

Andante Žminj

1. Pu-na mi Pu-la, pu-na mi Pu-la, ma mla-dih ma-ri-ne-ra.

2. U svoj Puli, u svoj Puli, ma, ni dragoga moga. 3. Samo jedan, samo jedan, ma, molnar od marine. 4. Koj mi piše, koj mi piše, ma, zlatne kartuline.	5. I zelenom, i zelenom, ma, tintom napisana. 6. Ti ćeš ih dati, ti ćeš ih dati, ma, drugome čitati. 7. Drugi će ti, drugi će ti, ma, laži kazivati. 8. A ti brižna, a ti brižna, ma, ćeš mu virovati.

Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Zaspal Pave , 2017, 180. str

Oblik ove pjesme vrlo je jednostavan. Sadrži tri odsjeka gdje su prva dva od tri takta te zadnji od četiri. Nizanje dvotakta, trotakta i rečenica koje nemaju oblik pjesme u kontekstu oblika klasične glazbe, čest je slučaj u narodnoj glazbi.

Pjesma je i metrički i ritmički jednostavna. Sadrži tri fraze od kojih samo zadnja započinje predtaktom na 3. dobi 6. takta. Mjera je 3/4, a notne vrijednosti u napjevu jesu polovinke, četvrtinke i samo u 2. taktu osminke. Učenici će lako usvojiti ritam i osjetiti dobe izvodeći ih pljeskanjem ili uz upotrebu udaraljki iz Orffovog instrumentarija. Oznaka tempa je andante.

Melodija je napisana u istarskoj ljestvici. Raspon je od f1 do b1, uglavnom se kreće postupno uzlazno i silazno, sa samo dva uzlazna skoka od male terce (2. - 3. takt, 6. - 7. takt).

Tekst sveukupno sadrži osam kitica koje učenicima trećeg razreda nisu teške za razumijevanje. Učenici će naučiti da ova pjesma osim riječi sadrži i slog "ma", jako čestu pojavu u istarskom pjevanju. Učenicima će biti zanimljiva činjenica da je pjesma porijeklom iz Žminja, a mjesto radnje teksta u Puli. Isto tako će naučiti osnovne zemljopisne pojmove svojeg zavičaja, odredit će gdje se nalazi Žminj i koliko je udaljen od Pule, mora, Učke. Zbog boljeg razumijevanja teksta uz pomoć nastavnika prevodit će tipične istarske riječi i izraze na književni hrvatski jezik, kao što su "molnar od marine", "kartuline", "brižna", "virovati".

Učenici će ovu pjesmu učiti metodom učenja po sluhu uz pratnju nastavnika na harmonici ili klaviru. Nakon što utvrde pjesmu, samostalno će improvizirati i izvoditi pokrete u skladu s tempom, ritmom i sadržajem. Pokreti mogu biti samo gibanje, ali i plesni pokreti u paru ili grupama.

4.1.4. Pjesma za 4. razred

109. ZRASLA MI LADONJA

Andante Pazin (Zarečje)

1. Zra - sla mi la - do - nja, la - do - nja ze - le - na ni naj
ni ne naj, la - do - nja ze - le - na.

2. Kadi je uzrasla? U gradu Gračišću.
3. Pod njom mi se hladi mlada nevistica.
4. Na njoj mi obesite zlatne hlačice.

Izvor: Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Zaspal Pave , 2017, 92. str

Zapisana je u 2/4 mjeri. Ritam je jednostavan, sastavljen od polovinki, četvrtinki, osminki i četvrtinske pauze, bez punktiranog ritma i nepravilnih figura. U notnom zapisu nalazi se znak korone koju će nastavnik informativno objasniti i uputiti učenike na njezinu pravilnu izvedbu. Učenici će pratiti notni tekst dok nastavnik bude izvodio pjesmu uz harmonijsku pratnju na klaviru. Cilj je informativno upoznavanje temeljnih znakova notnog pisma, samo na razini prepoznavanja. Tempo je andante.

Melodija je jednostavna, ne sadrži niti jedan skok, kreće se isključivo postupno uzlazno i silazno. Raspon je od f1 do ces1. Intervalski pomaci samo su male i velike sekunde pa nastavnik mora posebno obratiti pažnju na intonaciju jer se u takvim slučajevima intonacija lako, malo po malo i neprimjetno, može gubiti. Učenici će pri upoznavanju melodije obratiti pažnju na smjer kretanja melodije i sami kreirati pokrete rukom koji će dočaravati smjer kretanja melodije, slične pokrete kao u heironomiji. Posebno će za učenike biti izazovno i zanimljivo kreiranje pokreta koji će što točnije pokazivati ne samo smjer kretanja melodije, već i razmak tonova po visini. Na taj će način učenici neosjetno vježbati sluh prepoznavanje visine i kretanja tonova.

Tekst je napisan na istarskom narječju. Učenici će analizirati sadržaj i uz pomoć nastavnika pojasniti nepoznate riječi. U korelaciji s predmetom Priroda i društvo odredit će u kojem se dijelu Istre nalazi Pazin, odnosno Zarečje iz kojeg pjesma dolazi. Naučit će da je ladonja stablo koje je vrlo često u Istri i na cijelom Mediteranu i da predstavlja jedan od najprepoznatljivih simbola Istre. Nastavnik će pokazati sliku ladonje. Mnogi će učenici ovu vrstu stabla prepoznati i lako likovno izraziti glavni motiv ili pojedinu scenu iz pjesme, što čini korelaciju s predmetom Likovna kultura.

ISTARSKI PLES

Ivan Matetić Ronjgov

Dir - lin, dir- lin, dir- lin, dir-
Dir - lin, dir- lin, dir- lin, dir-

lin, dir- lin, dir- lin. Za-ple-ši-mo sad mi, za-
lin, dir- lin, dir- lin. Po-ka-ži-mo sad mi, da

vr- ti- mo, za- vr- ti- mo, za- vr- ti- mo sad
ve- se- li, da ve- se- li, da ve- se- li smo

mi. I sa- da sku-pa hop! Dir-
svi. I sa- da sku-pa hop!

Napomena: Kod "hop" udariti nogom o tlo.

Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Istarsko – primorski zborovi , 2005. , 9 str.

Ova pjesma sastoji se od dvije cjeline gdje je prva od dva dvotakta i druga od 8 takta. Cijela se doslovno ponavlja, osim što u drugom ponavljanju, u zadnjem taktu, nema predtakta za prvi

takt. Učenici će upoznati i prepoznati motiv i rečenicu na konkretnom glazbenom primjeru, ali bez učenja definicije ovih elemenata oblikovanja glazbenog djela.

Mjera je 2/4 s predtaktom. Ritam u osminkama i šesnaestinkama prati ugođaj pjesme koji je živahan, plesan. Punktirani ritam pojavljuje se na dvije dobe i nema nepravilnih ritmičkih figura. Nema ni određene oznake za tempo, ali sudeći po ugođaju pjesme bit će allegro ili vivace. Učenici će uvježbati ritam pljeskanjem i sviranjem na jednostavnim udaraljka iz Orffovog instrumentarija. Podijelit će se u dvije grupe: jedna će izvoditi dobe, a druga ritam. Nakon što svladaju zadatak, grupe će zamijeniti uloge.

U odnosu na tekst, pjesma se može podijeliti u dva dijela. U prvih četiri takta pojavljuju se samo neutralni slogovi, a riječi, odnosno sadržaj pjesme ne postoji, samo se ponavljaju kao poziv na ples.. Učenici će prepoznati ovaj način uporabe neutralnih slogova u istarskoj narodnoj glazbi jer su se s time već susreli u nižim razredima. Ponovit će ostale neutralne slogove koji se koriste (ma, oj, ni ne naj itd.). Na samom kraju pjesme pojavljuje se onomatopeja "hop" koja upućuje na skok, ples. Jezik je jednostavan, ne sadrži tipično istarske riječi ni izraze.

Melodija se kreće od fis1 do c2. Nema većih skokova od male terce i težinom je primjerena programu pjevanja u 5. razredu. U ovom životnom razdoblju (10, 11 godina) već se mogu pojaviti prvi znakovi mutiranja zbog početka puberteta. Nastavnik će obratiti pažnju na glasovne mogućnosti razreda i po potrebi transponirati pjesmu u odgovarajući tonalitet. Učenici će pjesmu učiti po sluhu, ali će također moći pratiti i notni tekst, isključivo informativno.

Već sam naslov upućuje na plesni ugođaj pjesme, tako da će nakon usvajanja melodije i teksta, fokus aktivnosti biti na kretanje, na glazbu i na ples. Učenici će sami kreirati pokrete i plesne korake. Samostalno će organizirati aktivnost po parovima i grupama te na taj način razviti osjećaj za timski rad, odgovornost prema svojim kolegama i na izvršenje zadatka. Ova aktivnost učenicima daje potpunu slobodu, osim što se moraju pridržavati napomene iz notnog teksta koja ih upućuje da kod "hop" udare nogom o tlo. Učenici će zaključiti da je ovaj udarac nogom vrlo sličan načinu plesanja narodnog istarskog plesa balun. Kroz ovu će aktivnost učenici obraditi važne glazbene elemente unutar zavičajne nastave.

4.1.6. Pjesma za 6. razred

65. TARANKALICA

Veselo Žminj

Aj dru-go-mu člo-vi-ku o- lo-vo mu pla-va ni ti ta ni ta ni ta ni ne na
a me- ni ne-vo- lje-nemu sla- ma na dno pa- da

ne na ta ni ta ni na ni ne na sre-ća je zgu- blje-na. juh Tan ta na nan ta na
juh

1. na ni ne na tan ta na na ta na na ni ne na 2. tan ta na ne na naj.

2. Aj drugomu človiku mesa i pečenja, a meni nevoljnemu dosta kora hljeba.

Izvor: Ivan Matetić Ronjgov – Zaspal Pave , 2017,186. str

Pjesma predstavlja niz od ponovljene prve fraze (1. - 4. takta), ponovljene druge fraze (5. - 11. takta) i treće fraze (12. - 17. takta).

Raspon melodije je od f1 do b1. Od melodijskih skokova pojavljuju se samo mala terca uzlazno i mala terca silazno. Melodija sadrži sve značajke istarske narodne pjesme. Kod dječaka u šestom razredu osnovne škole ova visina tonova može predstavljati problem zbog mutiranja. U tom se slučaju pjesma može transponirati, što neće utjecati na njezin karakter. Učenici će

prvo poslušati izvorni raspon, odnosno tonalitet, a zatim će sami istražiti za njih najugodniju visinu, tj. tonalitet. Na taj će način razviti neopterećeni pristup svom glasu, svojim glasovnim mogućnostima, ali i glas i sluh dalje samostalno razvijati. Samostalno će težiti lijepom i izražajnom pjevanju i razviti osjećaj za tonalitet.

Mjera je 2/4 i u cijeloj pjesmi ostaje ista. Ritam je jednostavan, repetitivan, karakterističan za istarsku narodnu pjesmu. Oznaka tempa je veselo, što samo po sebi nameće brži tempo.

Ono što ovu pjesmu čini posebnom jest spoj teksta, ritma i tempa. U prvoj rečenici pojavljuju se dvije kitice, u 9. i 10. taktu pojavljuje se stih koji se svaki put ponavlja, a ostalo su sve razni neutralni slogovi. Učenici će naučiti da se takav način pjevanja naziva tarankanje, po čemu je ova pjesma i dobila ime. Naučit će da slogovi imitiraju sviranje sopela te da se mogu umetati u tekst ili pripjev. U ovom slučaju pojavljuje se i jedno i drugo. Izgovor mora biti jasan, razgovijetan, ritmički točan i u tempu, što zahtijeva malo posebne vježbe. Slogovi se vježbaju izgovaranjem u ritmu, najprije sporo, a zatim sve brže do željenog tempa, bez pjevanja. Učenici zatim na savladani tekst dodaju melodiju i pjesmu uče sve dok je mogu izvoditi bez napora. Dodajući pjevanju pljeskanje ritma i hodanje u ritmu doba, učenici će razviti koordinaciju i koncentraciju pri izvođenju više radnji istovremeno. Razred se može podijeliti u tri grupe na način da je svaka od njih zadužena za pjevanje jednog dijela, a ostale prati ritmičkim pljeskanjem. Bit je vježbe da svi zajedno u 11. taktu izvedu glissando na slog "juh". Ova vježba u grupi dodatno će produbiti osjećaj za timski rad, fokusiranost i opažanje detalja.

4.1.7. Pjesma za 7. razred

Choir

Krasna zemljo

Matko Brajša Rašan
tekst: Dr. Ivo Cukon

Tempo di marcia

Kras - na zem - ljo, I - stro mi - la do - me ro - da hr - vat -
Kras - na zem - ljo, I - stro mi - la do - me ro - da hr - vat -

4
skog. Kud se o - ri pje - san vi - la, s Uč - ke
skog. Kud se o - ri pje - san vi - la, s Uč - ke

7
tja do mo - ra tvog. Glas se ču - je o - ko
tja do mo - ra tvog. Glas se ču - je

10
Ra - še, ču - je Mir - na, Dra - ga, Lim, Sve se
o - ko Ra - še ču - je Mir - na Dra ga, Lim, Sve se

13
di - že što je na - še za rod go - ri sr - cem
di - že što je na - še za rod go - ri sr - cem

16 Fine

svim. Glas se svim. Sla - va te - bi
Sva - va se I - stra

20

Pa - zin gra - de, koj' nam ču - vaš
ši - rom bu - di, Pu - la, Bu - zel,

24

ro - dni, kraj, Div - ne po - li - ste,
Lo - šinj, Cres. Svud po - ma - žu

28

oj do - bri, va - lju - de, nek' vas mi - ne,
na - uk, ža - ri,

31 Da Capo al Fine

nek vas mi - ne, tu - di sjaj. krijes.
na - uk, ža - ri, ka - no

Izvor: Iz arhive prof. Briškija

Istarska himna "Krasna zemljo, Istro mila" napisana je u G - duru, u obliku složene trodjelne pjesme. Shematski se može prikazati na sljedeći način: A (ab) B (ab) A (ab).

A (1. - 17. takta) započinje predtaktom, dvodijelna je pjesma građena od dvije male periode, a (1. - 8. takt) i b (9. - 17. takta), od kojih se druga ponavlja.

B (18. - 34. takta) donosi promjenu tonaliteta, iz G - dura u C - dur. Građen je od dvije male periode a (18. - 25. takt) b (26. - 34. takt). Na kraju B dijela stoji oznaka Da Capo al Fine.

A predstavlja doslovno ponavljanje prvog dijela.

Učenici su u šestom razredu usvojili složenu trodjelnu pjesmu kao oblik glazbenog djela te je ovo izvrsna prilika da gradivo ponove kroz analizu skladbe koju će sami izvesti. Naučit će da složena trodjelna pjesma ima primjenu, kako u instrumentalnoj, tako i u vokalnoj glazbi.

Mjera je 4/4 s predtaktom. Ritam nije zahtjevan, nema nepravilnih ritmičkih figura i logično prati tekst. Monotonija ritma razbijena je punktiranim ritmom na jednu i dvije dobe koji se proteže kroz cijelu skladbu.

Učenici će doznati da je himnu 1912. godine skladao Matko Brajša Rašan (1859. - 1934.) prema stihovima Ivana Cukona (1868. - 1928.) kao himnu za potrebe Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Službenom himnom Istarske županije proglašena je na sjednici njezine skupštine 23. ožujka 2002. godine. Izvorno je napisana za solo glas i glasovir, a prvi ju je put izvela Brajšina kći Jelka. Kasnije je prilagođena za mješoviti zbor a capella i do danas se najčešće izvodi u tom sastavu. Skladba se izvodi i jednoglasno, zatim jednoglasno i višeglasno uz instrumentalnu pratnju ili čak samo instrumentalno. Učenici će poslušati nekoliko izvedbi različitih sastava. Analizirat će glasove, odnosno instrumente i njihove značajke.

Tekst je napisan na književnom hrvatskom jeziku. Učenici će doći do zaključka da je pjesma domoljubna, radosna, prepuna optimizma, da slavi ljepotu Istre i ponosne istarske ljude. Upoznat će i pojam himne kao domoljubne pjesme koja predstavlja i veliča povijest, tradiciju, ljepotu zemlje i ljudi određene države, a pjeva se u službenim i svečanim prigodama.

Učenici će analizirati i ustanoviti da je ova autorska skladba vrlo izražajna, premda nema puno oznaka za dinamiku ili promjene tempa. U drugom dijelu sam ritam, koji se sastoji uglavnom

od polovinki, upućuje na širu, lirskiju melodiju. Učenici će uočiti razliku u ugođaju između prvog i drugog dijela. Prvi je dramatičniji. Punktirani ritam oštro naglašava tekst, borbenog je karaktera na što tekst i upućuje. Drugi dio opisuje prirodne ljepote, pastoralnog je, lirskijeg ugođaja od prvog. Dinamika je i u ovom dijelu označena forte, ali izvodi se mekše, više kao mezzoforte s crescendom u četiri zadnja takta. Učenici će izražajno pjevati himnu jednoglasno a capella ili uz pratnju nastavnika na klaviru.

Himna "Krasna zemljo, Istro mila" važna je autorska skladba za plan i program predmeta Zavičajna nastava. Premda nije pisana na narodnom jeziku niti koristi istarski tonski niz, može poslužiti kao jedna od ključnih skladbi s istaknutim istarskim identitetom. Autor glazbe i autor teksta Istrani su koji su rođeni i dio života živjeli su i radili u Istri, koji su se u teškim povijesnim prilikama svojim intelektualnim i umjetničkim zalaganjem borili za Istru i Hrvatsku. Melodija je pod utjecajem talijanske melodike koja je također neizostavni dio istarskog glazbenog identiteta. Skladba je službena himna zavičaja u kojem učenici žive. Kroz razgovor o himni učenici će utvrditi već poznate i po potrebi usvojiti nove povijesne i zemljopisne pojmove što čini korelaciju s predmetima Povijest i Zemljopis i povoljno utječe na emocionalni i socijalni razvoj učenika.

4.1.8. Pjesma za 8. razred

1. BRKICA

Buzeština

Moderato

1.Br-ki - ca je li- pa mla- da o - na ve - ro je mo-ja ma,
o-na ve-ro je mo - ja. O ja ni na ni na ni ne na
o - na ve - ro je mo-ja ma o -na ve - ro je mo - ja.

2. Ona ima lipe oči, ona vero je moja.
3. Ona ima lipa usta, ona vero je moja.

Izvor : Ivan Matetić Ronjgov – Zaspal Pave , 2017, 211. str

Oblik pjesme u potpunosti je podređen tekstu, odnosno ponavljanjima dijelova teksta. Sastoji se od četrnaest taktova građenih na sljedeći način: prva fraza (1. - 6. takta) + ponovljeni dvotakt (7. - 10.takta) + ponovljeni dvotakt (11. - 14.takta). Ovakva, neperiodična građa pjesme nije rijetkost u narodnoj glazbi Istre i narodnoj glazbi drugih dijelova Hrvatske.

Melodija nije zahtjevna. Kreće se u rasponu od g do d2. Učenici ovog uzrasta već mutiraju, u većoj mjeri dječaci, ali u nešto manjoj mjeri mutiraju i djevojčice. Nastavnik može pjesmu transponirati i na taj način prilagoditi raspon, odnosno tonalitet, glasovnim mogućnostima učenika. Na taj način učenici neće biti opterećeni previsokim i preniskim tonovima koje teško mogu otpjevati, već će moći pjevati opušteno i neopterećeno. Melodija se može jednostavno harmonizirati, a pratnja može biti na bilo kojem instrumentu s tipkama.

Metar je glavna specifičnost ove pjesme. Započinje 3/4 mjerom, a već se u drugom taktu mijenja u 2/4. Ova metrička shema proteže se kroz cijelu pjesmu na način da se neprestano

izmjenjuju $3/4$ i $2/4$ mjera. Za učenike može biti posebno zanimljiva vježba taktiranja s promjenom mjere. Učenici se podijele u dvije grupe. Dok jedna grupa taktira dobe naglašavajući teške dobe, druga grupa izgovara tekst u ritmu, bez pjevanja. Ovom vježbom učenici će savladati jasan i lijep izgovor teksta i razviti osjećaj za promjenu metra. Zadatak je posebno zanimljiv jer se poznata verzija ove pjesme u izvedbi sastava "Gustafi" metrički i ritmički ponešto razlikuje od izvornika, pa pri izvođenju moraju biti posebno koncentrirani.

U tekstu mladić hvali ljepotu svoje djevojke, ugođaj je veseo i zaigran. U tekst su umetnuti slogovi "O ja ni na ni na ni ne na" koji služe kao svojevrsan refren. Posebna pozornost treba se obratiti tim slogovima jer moraju biti vrlo precizno i razgovjetno otpjevani.

Pjesma je zanimljiva i kao glazba za ples, što uostalom i jest na mnogim pučkim svečanostima i proslavama. Učenici će sami pokretom izraziti ugođaj i sadržaj pjesme te na kraju i zaplesati u paru i po grupama.

4.2. Metodički pristup obradi tema iz zavičajne nastave

4.2.1. Priprava za 1. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:			prof. Glazbene kulture ili učiteljica razredne nastave														
Nastavni predmet:			Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola												Osnovna glazbena škola					
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:			Pjevanje														
Nastavna cjelina:			Narodne pjesme														
Nastavna jedinica:			Pjesme iz Istre														
Cilj obrade nastavne jedinice:							Prepoznati pjesmu s istarskog područja										
Korelacija s drugim predmetima/područjima:																	
Tip sata:			Obrada novog gradiva					Ponavljanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Upoznati se s melodijom iz Istre.
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Slušno prepoznati pjesmu iz Istre.
SAMOSTALNOST Učenik će:	Samostalno iznositi svoja mišljenja o odslušanoj pjesmi.
ODGOVORNOST Učenik će:	Aktivno sudjelovati u nastavnom procesu.
	Rješavati zadatke.
	Pratiti upute nastavnika.

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost, rješavanje zadataka
Postupci motivacije učenika:	Slušanje glazbenog primjera, poticanje ugodne atmosfere, razgovor

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 10 min	Ponavlja gradivo kroz pjevanje brojalice	Odgovara na pitanja Aktivno sudjeluje	Frontalni Grupni	Metoda razgovora	Harmonika Orffov instrumentarij
Središnji dio 30 min	Kroz pjevanje, sviranje, i izlaganje objašnjava novo gradivo	Aktivno slušaju, ponavljaju melodiju i tekst za profesorom Odgovaraju na pitanja, iznose svoje mišljenje i razgovaraju	Frontalni Grupni	Metoda razgovora Metoda imitacije	Radni list Harmonika Orffov instrumentarij
Završni dio 5 min	Kroz pitanja i pjevanje uz pratnju ponavlja gradivo	Odgovara na pitanja, ponavlja naučenu pjesmu	Frontalni	Metoda razgovora	Radni list Harmonika

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor pozdravlja učenike i motivira ih te upjevava za pjevanje uz kratke i jednostavne vježbe.</p> <p>U svrhu upjevavanja također koristimo brojalicu „<i>en ten tini</i>“ koju su prethodno radili uz pratnju na harmonici. Izvodimo je na način da se učenici podijele u tri grupe i ritam izvode pomoću zvečki, štapića i triangla, tako da istovremeno pjevaju i taktiraju.</p>	<p>Koje ste pjesmice do sada naučili?</p> <p>Znate li možda neku brojalicu?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor najavljuje kako će danas naučiti novu pjesmu koja se zove „<i>A, E, I, O, U</i>“</p> <p>Učenici odgovaraju kako se ovdje radi samo o slovima.</p> <p>Profesor zatim otpjeva pjesmu u cijelosti uz pratnju harmoniku uz prethodno postavljene zadatke.</p> <p>Pjesma je napisana na istarskom narječju.</p>	<p>Što mislite što znači naslov pjesme?</p> <p>Ja ću vam sada otpjevati pjesmicu a pažljivo slušajte kojim jezikom je otpjevana? Je li ovo pjesma na hrvatskom književnom jeziku?</p> <p>Je li pjesma vesela ili tužna?</p>

Zatim profesor dijeli radni listić s tekstem pjesme te prolazi tekst zajedno s učenicima i pojašnjava ako ima nejasnih dijelova.

Zatim slijedi učenje pjesmu po sluhu, odnosno po frazama gdje učenici ponavljaju za profesorom.

Nakon što su učenici usvojili pjesmu i naučili pjesmu i tekst, pjevaju je u cijelosti uz pratnju i kasnije s Orffovim instrumentarijem podijeljeni u tri grupe: zvečke, štapići i triangli.

U tekstu se spominje „ svi naokolo“ te profesor potiče učenike na izvođenje pjesme uz pokrete.

Učenici sami improviziraju ritam kroz pokret, a profesor prati na harmonici.

Možemo li sada izvesti pjesmu umjesto zvečki i štapića s rukama i nogama?

Možemo li plesati u krug?

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
Ponavljaju kroz kratka pitanja današnje gradivo te još jednom otpjevaju i otlešu pjesmu.	Kako se zove pjesma koju smo danas naučili? Na kojem je narječju napisana?

Plan ploče

Istarsko narječje

A, E, I, O, U

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

5. A, E, I, O, U

A. a, a, kâ le - pa vre - me - na,
e, e, e, kô le - po ve - se - lje,
í, í, í, oj, poj - mo ja i ti,
u, u, u í svi pri lom ste - lu,
o, o, o i svi na o - ko - lo.

A, e, í; í, u, o i svi na - o - ko - lo.

Popis korištene literature:

Ivan Matetić Ronjgov – Čakavsko-primorska pjevanka

4.2.2. Priprava za 2. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:			prof. Glazbene kulture ili učiteljica razredne nastave														
Nastavni predmet:			Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola																	
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:			Pjevanje														
Nastavna cjelina:			Istarska narodna glazba														
Nastavna jedinica:			Istarski narodni napjev „ Pala je škura noć“														
Cilj obrade nastavne jedinice:								Upoznati značajke Istarske narodne glazbe									
Korelacija s drugim predmetima/područjima:									Zavičajna nastava, elementi glazbene kreativnosti - improvizacija pokretom, tjelesna i zdravstvena kultura								
Tip sata:			Obrada novog gradiva					Ponavljjanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

Ishodi učenja	
ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Zapamtiti tekst pjesme
	Povezati melodiju, ritam i tekst pjesme
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotoričke, socijalne) Učenik će:	Slušno prepoznati pjesmu iz Istre
	Razvijati motoričke vještine uz ples i igru
	Sudjelovati u zajedničkoj izvedbi pjesme
SAMOSTALNOST Učenik će:	Samostalno odgovarati na pitanja
	Samostalno sudjelovati
	Iznositi svoje mišljenje i zaključke o odslušanoj pjesmi
ODGOVORNOST Učenik će:	Aktivno sudjelovati u nastavnom procesu
	Rješavati zadatke
	Pratiti upute nastavnika

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost, rješavanje zadataka
Postupci motivacije učenika:	Slušanje glazbenog primjera, poticanje ugodne atmosfere, razgovor

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 10 min	Razgibava i upjevava učenike	Aktivno sudjeluje u procesu i odgovara na pitanja	Frontalni	Metoda razgovora	Klavir
Središnji dio 30 min	Kroz pjevanje, sviranje, izlaganje objašnjava novo gradivo	Aktivno sluša, ponavlja melodiju i tekst za profesorom Odgovaru na pitanja, iznosi svoje mišljenje i razgovara s ostalim učenicima	Frontalni Grupni	Metoda razgovora Metoda imitacije	Klavir Projektor Računalo
Završni dio 5 min	Kroz pjevanje uz pratnju ponavlja gradivo	Ponavlja naučenu pjesmu	Frontalni Grupni	Metoda razgovora	Klavir

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Sat započinjemo zagrijavanjem uz nekoliko tjelesnih vježbi, a potom nekoliko vježbi disanja i glasovnih vježbi.</p> <p>Učenici izvode vježbe razgibavanja i istežanja.</p> <p>Učenici izvode vježbe disanja: duboki udah, sporo izdisanje suglasnika "s", "puhanje u balon", brzo izdisanje...</p> <p>Zatim slijedi pjevanje jedne pjesme koju su na jednom od prethodnih sati naučili te je pjevaju a capella.</p>	<p>Da bi mogli dobro pjevati, prvo se moramo dobro razgibati i napraviti vježbe disanja, a zatim moramo dobro ugrijati glasnice.</p> <p>Kako se možemo najbolje razgibati? Zna li neke vježbe?</p> <p>Zna li neke vježbe disanja? Kako puše vjetar? Koliko duboko možemo udahnuti? Koliko sporo možete izdisati zrak, a da izgovarate slovo „s“?</p> <p>Koju bi pjesmu, koju ste već naučili, željeli sada otpjevati?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Slijedi izvođenje skladbe profesora uz pranju klavira u cijelosti uz prethodno postavljena pitanja.</p>	<p>Ja ću sada izvesti skladbu, vi obratite pozornost na samu glazbu. Je li ona brza ili spora, tiha ili glasna?</p> <p>Kako vam se sviđa ova pjesma?</p>

Zajedno sa učenicima analiziramo skladbu te nakon kratke analize izvodimo skladbu još jednom uz druga pitanja.

Nakon analize odgovora razgovaramo o čemu govori ova pjesma i objašnjavamo potencijalno nepoznate riječi kao što su: „škura“, „vadne“, „saku dobu“.

Zatim slijedi učenje pjesme po sluhu parcijalnom metodom.

Nakon što smo prošli pjesmu u dijelovima, prolazimo potencijalno zahtjevnije dijelove u skladbi a zatim pjevamo pjesmu u cijelosti.

Prije završnog dijela sata profesor najavljuje dvije igre koje će učenici izvoditi.

Glazbena igra „kolo“ – učenici se kreću u krug držeći ruke na bokovima, hodaju i gornji dio tijela pokreću lijevo i desno u ritmu napjeva koji pjevaju.

Glazbena igra „tko pjeva“ – jedan učenik okrenut je prema ploči i pogađa tko od njegovih kolega iz razreda pjeva, na taj način se učenici izmjenjuju i pogađaju tko pjeva.

Sada obratite pozornost na tekst ove glazbe. O čemu govori? Ima li nekih riječi koje su nerazumljive?

Što mislite na kojem jeziku je napisana ova pjesma? O čemu govori?

Biste li voljeli otpjevati ovu pjesmu?

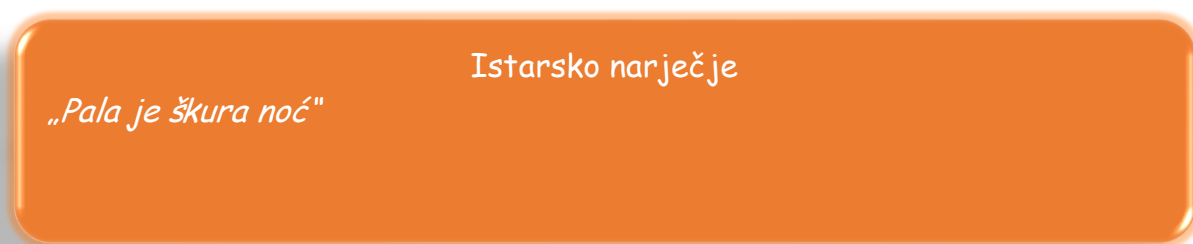
Sada ćemo je skupa otpjevati, vi ćete ponavljati za mnom.

Sada kada znamo pjesmu zaplešimo uz nju.

Stanimo sada u kolo i stavimo ruke na bokove te pokušajmo pjevajući pratiti ritam ove pjesme pomičući gornji dio tijela lijevo i desno.

	Sada će jedan učenik doći na ploču i pogađati tko u razredu pjeva, ako pogodi, drugi učenik ide na ploču i pogađa tko pjeva u razredu.
ZAVRŠNI DIO	
Opis završnog dijela	Pitanja/upute
Za kraj sata svi zajedno pjevaju još jednom naučenu pjesmu u cijelosti uz pratnju klavira.	

Plan ploče

23 PALA JE ŠKURA NOĆ

Umjereno

Pa - la je šku - ra noć,

1
pa - la je šku - ra noć

2
na tra - vu ze - le - (ne) nu.

- 2 Trava ne more rast,
'ko se ne zeleni,
4 ni moje srce stat,
'ko se ne veseli.

- 3 'Ko se ne veseli,
vadne i po noći,
5 saku dobu dneva,
saku dobu noći.

Popis korištene literature: Ivan Matetić Ronjgov – Čakavsko primorska pjevanka

4.2.3. Priprava za 3. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:			Prof. Glazbene kulture ili učiteljica razredne nastave														
Nastavni predmet:			Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola								Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:			Pjevanje														
Nastavna cjelina:			Istarske narodne pjesme														
Nastavna jedinica:			Pjesma „U svoj Puli“														
Cilj obrade nastavne jedinice:							Upoznati osnovna obilježja istarske glazbe										
Korelacija s drugim predmetima/područjima:									Likovna umjetnost, Zavičajna nastava								
Tip sata:			Obrada novog gradiva					Ponavljanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Upoznati se s melodijom Istre Zapamtiti tekst pjesme
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Prepoznati osobine istarske glazbe
SAMOSTALNOST Učenik će:	Sudjelovati u nastavi Iznositi svoje stavove Izvršavati zadatke Likovno se izražavati
ODGOVORNOST Učenik će:	Timski preuzeti odgovornost Uspoređivati i odgovarati Aktivno sudjelovati

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost, rješavanje zadataka
Postupci motivacije učenika:	Slušanje glazbenog primjera, poticanje ugodne atmosfere, razgovor

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 5 min	Postavlja pitanja u svrhu uvodu u sat	Odgovara na pitanja Aktivno sudjeluje	Frontalni	Razgovor	
Središnji dio 35 min	Upjevava učenike, obrađuje novu pjesmu	Aktivno sudjeluje u procesu obrade pjesme, odgovara na pitanja i iznosi stavove i mišljenje, likovno se izražava	Frontalni	Metoda razgovora Metoda imitacije	Harmonika Projektor Ploča
Završni dio 5 min	Kroz pitanja i pjevanje uz pratnju ponavlja gradivo	Odgovara na pitanja, ponavlja naučenu pjesmu	Frontalni	Metoda razgovora	Harmonika

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
Profesor ulazi u razred i pozdravlja učenike te pitanjima započinje sat uvodnim razgovorom o gradu Puli.	Što vam prvo padne na pamet kada spomenem grad Pulu? Koje sve znamenitosti imamo u Puli? Koji se jezici pričaju u ovom gradu?

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
Na današnjem ćemo satu naučiti pjesmu koja govori o Puli, ali prije toga ćemo se razgibati i upjevati.	Profesor izvodi vježbe razgibavanja i upjevavanja.
Nakon upjevavanja profesor pušta izvedbu pjesme uz postavljena pitanja.	Prilikom slušanja obratite pozornost na izvođače. Koje instrumente čujete? Koliko pjevača čujete?
Profesor pušta snimku u izvedbi Dua Magnolije „ <i>Puna je Pula</i> “.	Kako vam se sviđa ova pjesma? Što ste zamišljali dok ste je slušali? Obratite sada pozornost na tekst. Je su li vam neke riječi možda nejasne?
Nakon analize odgovora profesor će izvesti pjesmu uz pratnju harmonike (4 kitice).	Sada kada je sve jasno, biste li voljeli otpjevati ovu pjesmu? Što mislite o čemu ona govori?

Nakon izvedbe profesor s učenicima prolazi tekst (4 kitice) pjesme koja je prezentirana na platnu te pojašnjava potencijalno nerazumljive riječi poput : *marinera, u svoj, molnar od marine, zlatne kartuline* te ih zapisuje na ploču.

Profesor zajedno s učenicima parcijalnom metodom ponavljanja obrađuje pjesmu uz pratnju harmonike, zatim kada je savladaju, učenici pjevaju pjesmu u cijelosti od početka do kraja (4 kitice).

Profesor najavljuje sljedeći zadatak, a to je aktivnost crtanja drvenim bojicama.

Profesor podijeli papire učenicima i reproducira istu pjesmu ali u izvedbi grupe *Anelidi* dok učenici crtaju.

Vaš je sljedeći zadatak da uz pozadinsku glazbu koju ćemo slušati u drugoj izvedbi iste pjesme, nacrtate svoj doživljaj ove pjesme i o čemu vi razmišljate dok je slušate i kada mislite na Pulu.

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
Za kraj sata učenici još jednom otpjevaju pjesmu u cijelosti s profesorom.	

Plan ploče

U svoj Puli

Duo Magnolija - „ Puna je Pula“

Anelidi - „ Puna je Pula“

„*Mariner*“ - mornar

„*U svoj*“ - u svojoj

„*Zlatne kartuline*“ - zlatna pisma

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb.	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
1.	https://www.youtube.com/watch?v=BlsPCA_6DDs	00- 3.28
2.	https://www.youtube.com/watch?v=ceN-wdq56h8	

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

56. U SVOJ PULI

Andante Žminj

1. Pu-na mi Pu-la, pu-na mi Pu-la, ma mla-dih ma-ri-ne-ra.

2. U svoj Puli, u svoj Puli, ma, ni dragoga moga.	5. I zelenom, i zelenom, ma, tintom napisana.
3. Samo jedan, samo jedan, ma, molnar od marine.	6. Ti ćeš ih dati, ti ćeš ih dati, ma, drugome čitati.
4. Koj mi piše, koj mi piše, ma, zlatne kartuline.	7. Drugi će ti, drugi će ti, ma, laži kazivati.
	8. A ti brižna, a ti brižna, ma, ćeš mu virovati.

Popis korištene literature: Ivan Matetić Ronjgov – Zbirka „Zaspal Pave“

4.2.4. Priprava za 4. razred

Nastavni sat																		
Mentor/ica:				Prof. Glazbene kulture														
Nastavni predmet:				Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																		
Osnovna škola																		
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija				Osnovna glazbena škola						
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Nastavno područje:				Izvođenje glazbe i glazbeno pismo														
Nastavna cjelina:				Mjera														
Nastavna jedinica:				Dvodobna mjera														
Cilj obrade nastavne jedinice:								Upoznati pojam mjere, dvodobnu mjeru i prepoznati je u										
Korelacija s drugim predmetima/područjima:										Zavičajna nastava								
Tip sata:				Obrada novog gradiva					Ponavljanje				Vježbanje					

Ishodi učenja	
ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Utvrđiti gradivo o notnim vrijednostima, violinskom ključu i crtovlju
	Usvojiti značenje pojma „mjera“
	Upoznati značenje „dvodobna mjera“

	Usvojiti značenje pojma „doba“
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Prepoznati osobine istarske glazbe
	Prepoznati mjeru u slušnom primjeru
SAMOSTALNOST Učenik će:	Samostalno odgovarati na pitanja
	Samostalno sudjelovati
	Iznositi svoje mišljenje i zaključke
ODGOVORNOST Učenik će:	Aktivno sudjelovati u nastavnom procesu
	Rješavati zadatke
	Pratiti upute nastavnika

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost, rješavanje zadataka				
Postupci motivacije učenika:	Slušanje glazbenog primjera, poticanje ugodne atmosfere, razgovor				
Artikulacija nastavne jedinice					
Etapa nastavnog sata i	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala

vremenska struktura					
Uvodni dio 5 min	Ponavlja gradivo	Odgovara na pitanja	Frontalni	Verbalna Razgovor	Računalo Ploča
Središnji dio 35 min	Pušta glazbeni primjer, obrada novog gradiva, izvodi pjesmu muzikalno i vokalno- instrumentalno	Prati nastavu, zapisuje bitne informacije, sluša glazbene primjere, uči novu pjesmu, izvodi pjesmu sa svim potrebnim glazbeno- estetskim elementima, izvodi igru „dirigent“	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanja Učenje pjesme po sluhu	Računalo Zvučnici Projektor Klavir / Harmonika
Završni dio 5 min	Ponavljjanje - pratnja naučene pjesme	Odgovara na pitanja i pjeva naučenu pjesmu	Frontalni	Verbalna Razgovor	Klavir/harmonika

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor ulazi u razred, pozdravlja učenike i započinje sat ponavljanjem usvojenih pojmova i njihovim pokazivanjem na ploči.</p> <p>Profesor na ploču zapisuje violinski ključ i notne vrijednosti (osminku, četvrtinku, polovinku, cijelu notu) i crtovlje.</p>	<p>Recite mi što znače ovi znakovi na ploči i što predstavljaju?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Središnji dio profesor započinje pitanjem o mjeri.</p> <p>Sve što ste nabrojali čovjek mjeri različitim mjernim jedinicama, a osnovna mjerna jedinica u glazbi naziva se „doba“, a „takt“ je vremenski tijek ili prostor omeđen crtama. Unutar njega se nalaze dobe.</p> <p>A današnja tema je „mjera“ koja se nalazi na početku crtovlja i označava koliko ima doba u jednome taktu i koje je notne vrijednosti doba.</p> <p>Pogledajte sada sljedeći sliku:</p>	<p>U svakodnevnom životu puno toga mjerimo... Što sve možemo mjeriti?</p> <p>Što najčešće mjerimo? (vrijeme, različitu robu)</p> <p>Prisjetimo se, kako se naziva uređaj koji kuca dobe?</p>

Od koliko brojeva se sastoji mjera?

Gornji broj označava broj doba u taktu, a donji broj označava jedinicu mjere, tj. notnu vrijednost dobe.

Mi ćemo danas upoznati jednu mjeru, a to je dvočetvrtinska mjera. Ona se sastoji od dvije dobe, a jedinica mjere jest četvrtinka.

Pogledajmo zajedno ovaj notni zapis.

Na projektoru prikazujemo pjesmu „*Katarina, zlata kći*“.

Ova pjesma napisana je u dvočetvrtinskoj mjeri što znači da ima dvije dobe.

Gornji broj jest broj dva, a donji je broj četiri.

Naučimo sada pjevati ovu pjesmu, ali prije toga ćemo se upjevati.

Profesor izvodi skladbu uz pratnju klavira ili harmonike u cijelosti uz prethodno postavljene zadatke za slušanje.

Učenici primjećuju da je skladba napisana na istarskom narječju.

Učitelj prvo prolazi tekst pjesme s učenicima i objašnjava ako ima nejasnih riječi u skladbi.

Što primjećujete na početku ovog notnog zapisa? Koji je broj gore, a koji dolje? Što oni označavaju? Može li netko pokazati gdje su taktne crte?

Profesor upjevava učenike jednostavnim vježbama na neutralni slog „*na*“.

Obratite pozornost na narječje kojim se pjeva. Kakav vam je ugođaj?

Potencijalno ne razumljive riječi: " *tanac, kći, delo.* "

Zatim slijedi učenje pjesme po sluhu parcijalnom metodom. Nakon naučenih dijelova učenici u pratnji profesora pjevaju pjesmu u cijelosti.

Potom profesor najavljuje igru „Dirigent“.

Nakon što učenici pljeskanjem taktiraju, profesor im pokazuje kako se taktira dvodobna mjera jednostavnim pokretima.

Nakon toga učenici taktiraju istim pokretima.

Sada ćemo igrati igru dirigenta i probati taktirati ovu pjesmu kao da smo dirigenti. Za početak ćemo pljeskati dobe, a ja ću svirati i pjevati.

Pokušajte oponašati moje pokrete.

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
U završnom dijelu slijedi ponavljanje gradiva kroz pitanja te ako ostane vremena, još jednom otpjevamo pjesmu.	Što je mjera? Što označava gornji, odnosno donji broj u mjeri? Gdje ju nalazimo? Koju smo mjeru danas naučili?

Plan ploče

Mjera

Mjera označava koliko doba ima u jednome taktu i koje su notne vrijednosti. Nalazi se na početku notnog zapisa.

Gornji broj glazbene mjere označava broj doba u taktu, a donji označava koja je notna vrijednost dobe.

Dvočetvrtinska mjera

„ *Katarina, zlata kći* ” - istarski narodni napjev

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

19. KATARINA, ZLATA KĆI

Ka - ta - ri - na, zla - la kći, ni - na
ka - de j' de - lo, tu te nî;

ne - na, o - ja ni - na ne - na, ni - na

ne - na, traj - na ni - na ne - na.

Katarina, zлата kći,
kade j' tanac, tu si ti;
nina nena...

Popis korištene literature: Ivan Matetić Ronjgov – Čakavsko-primorska pjevanka

4.2.5. Priprava za 5. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:		Prof. Glazbene kulture															
Nastavni predmet:		Glazbena kultura															
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola																	
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:		Pjevanje															
Nastavna cjelina:		Istarski narodni napjev															
Nastavna jedinica:		Napjev „ Istarski ples“															
Cilj obrade nastavne jedinice:								Upoznati istarski zavičajni folklor									
Korelacija s drugim predmetima/područjima:										Slobodno, improvizirano ritmiziranje, kretanje na glazbu, zavičajna nastava, tjelesna i zdravstvena kultura							
Tip sata:		Obrada novog gradiva						Ponavljanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Upoznati obilježja istarske tradicijske glazbe kao užeg zavičajnog područja Na temelju slušanja razlikovati tradicijske instrumente iz Istre
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Pjevanjem i/ili sviranjem izvoditi tradicijske pjesme iz Istre Aktivno sudjelovati u zajedničkoj izvedbi glazbe (ples)
SAMOSTALNOST Učenik će:	Samostalno odgovarati na pitanja Samostalno sudjelovati Iznositi svoje mišljenje i zaključke o odslušanoj pjesmi
ODGOVORNOST Učenik će:	Aktivno sudjelovati u nastavnom procesu Rješavati zadatke Pratiti upute nastavnika

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost, rješavanje zadataka
Postupci motivacije učenika:	Slušanje glazbenog primjera, poticanje ugodne atmosfere, razgovor

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 5 min	Pitanjima i slušanjem primjera ponavlja gradivo	Aktivno sudjeluje u procesu i odgovara na pitanja	Frontalni	Metoda razgovora	Računalo Zvučnici
Središnji dio 35 min	Kroz pjevanje, sviranje, izlaganje objašnjava novo gradivo te razgibava i upjevava učenike	Aktivno sluša, ponavlja melodiju i tekst za profesorom Odgovara na pitanja, iznosi svoje mišljenje i razgovara s ostalim učenicima	Frontalni Grupni	Metoda razgovora Metoda imitacije	Harmonika/klavir Projektor Računalo
Završni dio 5 min	Kroz pjevanje i pitanja ponavlja gradivo	Ponavlja naučenu pjesmu i gradivo	Frontalni Grupni	Metoda razgovora	Harmonika/klavir

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor započinje uvodni dio sata slušnim primjerima uz pitanja.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Slušni primjer izvode mala i vela roženica2. Slušni primjer izvodi mih3. Slušni primjer je pjevanje na tanko i debelo	<p>Koje instrumente čujete? Kakva je ovo vrsta pjevanja? Za koje su područje Hrvatske ovi pojmovi specifični? Kako se naziva najpoznatiji ples u Istri?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Nakon uvodnog dijela ponavljanja slijedi razgibavanje i upjevanje učenika jednostavnim vježbama na neutralan slog „na“ te izvode vježbe disanja: duboki udah, sporo izdisanje suglasnika "s", "puhanje u balon", brzo izdisanje, te se izvodi vježba upjevanja na neutralni slog „na“.</p> <p>Slijedi obrada istarskog napjeva. Profesor izvodi napjev pjevanjem i sviranjem na harmonici, a učenici slušaju i odgovaraju na pitanja. Kod riječi „hop“ udara nogom o tlo, kao što je napomenuto u notnom tekstu.</p> <p>Nakon toga zajedno s učenicima analizira odgovore i prolazi tekst pjesme (o čemu ona govori).</p>	<p>Odredite ugođaj, tempo, dinamiku. Obratite pažnju i na tekst!</p> <p>Kako vam se sviđa ovaj napjev? Što mislite što znači riječ „hop“? Je li on veseo ili tužan?</p>

Zatim profesor zajedno s učenicima uči napjev po sluhu parcijalnom metodom na način da učenici po frazama prate profesora, a prije pjevanja cijele pjesme prolazi potencijalno zahtjevnije dijelove u pjesmi.

Profesor govori kratko o Ivanu Matetiću Ronjgovu: Bio je skladatelj, melograf i pedagog. Rođen 1880. a umro 1960. Dolazi iz mjesta Ronjgi kraj Viškova. Predavao je u mnogim istarskim školama (Žminj, Barban, Kanfanar, Sveti Petar u Šumi, Gologorica, Pićan, Klana, Opatija). Iza sebe je ostavio veliki broj zapisa pjesama narodne Istre i Hrvatskog primorja čija je osnovna karakteristika pjevanje na „*tanko i debelo*“.

Učenici izvode pjesmu u cijelosti te dodajemo taktiranje doba pljeskanjem.

Kako sam naslov upućuje na plesni karakter ovog zapisa, profesor upućuje učenike da sami kreiraju plesne korake na naučenu pjesmu.

Profesor prikazuje snimku istarskog baluna u svrhu ilustracije učenicima.

Profesor s učenicima izvodi vježbe istezanja i ugrijavanja - (istezanje ruku - "branje jabuka", čučnjevi, kruženje glavom i ramenima, kružno razgibavanje bokova s rukama na bokovima, lagano poskakivanje u mjestu itd.)

Jeste li prije čuli za ovog skladatelja?

Što znači da je Ronjgov bio melograf? A pedagog?

Sada kada smo naučili pjesmu, probajmo taktirati dobe pljeskanjem!

Kako biste vi plesali na ovu pjesmu? Zna li netko plesati istarski balun? Je li itko vidio kako se pleše istarski balun?

Pogledajmo sada kako je KUD Uljanik otplesao balun! Što primjećujete kod ovog plesa? Koji instrumenti prate? Kako plesni partneri stoje? (koji oblik)

Idemo se sada mi zagrijati kako bismo mogli otplesati ovaj ples.

Profesor pokazuje jednostavne plesne korake pazeći da na kraju obavezno bude udarac nogom na riječ „hop“ uz pranju profesora na harmonici.

Završni zadatak je da učenici probaju plesati i pjevati naučeni napjev!

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
Za kraj sata učenici se podijele u dvije grupe; jedni pjevaju i plješču, a drugi plešu na slobodno varirani ritam. Te vrši kratko ponavljanje današnjeg gradiva kroz pitanja.	Koji su istarski instrumenti najpoznatiji? Koji je najpoznatiji istarski ples? Koju smo skladbu danas pjevali i naučili? Kako se zove tradicionalno pjevanje u Istri?

Plan ploče

Istarski narodni napjevi

Ivan Matetić Ronjgov - „*Istarski ples*“

Ivan Matetić Ronjgov (1880. - 1960.)

- Skladatelj, melograf i pedagog koji potječe iz Ronjgi kraj Viškova.
- Napisao veliki broj zapisa narodne glazbe Istre i Hrvatskog primorja

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb.	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
1.	https://www.youtube.com/watch?v=SNTVuGIFw9o	1:15 – 2:15
2.	https://www.youtube.com/watch?v=6k5sf25KN64	0:15 – 1:15
3.	https://www.youtube.com/watch?v=l0hRaLN4F1U	00 - 1
4.	https://www.youtube.com/watch?v=QB_RBO5it7g	00:50 – 2:00

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

ISTARSKI PLES

Ivan Matetić Ronjgov

Dir - lin, dir- lin, dir- lin, dir-
Dir - lin, dir- lin, dir- lin, dir-

lin, dir- lin, dir- lin. Za-ple- ši-mo sad mi, za-
lin, dir- lin, dir- lin. Po-ka- ži-mo sad mi, da

vr- ti- mo, za- vr- ti- mo, za- vr- ti- mo sad
ve- se- li, da ve- se- li, da ve- se- li smo

mi. I sa- da sku-pa hop! Dir-
svi. I sa- da sku-pa hop!

Napomena: Kod "hop" udariti nogom o tlo.

Popis korištene literature: Ivan Matetić Ronjgov – „Istarsko -primorski zborovi“

4.2.6. Priprava za 6. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:			Prof. Glazbene kulture														
Nastavni predmet:			Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola																	
Razredna nastava			Predmetna nastava						Gimnazija				Osnovna glazbena škola				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:			Slušanje i upoznavanje glazbe														
Nastavna cjelina:			Pjevački glasovi														
Nastavna jedinica:			Vrste zborova														
Cilj obrade nastavne jedinice:								Upoznati učenike s vrstama ženskih i muških pjevačkih glasova i vrstama pjevačkih zborova									
Korelacija s drugim predmetima/područjima:										Zavičajna nastava							
Tip sata:			Obrada novog gradiva						Ponavljjanje				Vježbanje				

Ishodi učenja

Ishodi učenja	
ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Razlikovati vrste pjevačkih glasova (ženski, muški, dječji)
	Poznavati stručnu terminologiju (sopran, mezzosopran, alt, tenor, bariton, bas)
	Opažati vrste pjevačkih zborova
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Razlikovati duboke, srednje visoke i visoke muške i ženske pjevačke glasove
	Uspoređivati pjevački zbor s drugim izvođačkim sastavima
SAMOSTALNOST Učenik će:	Sudjelovati u nastavi
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke
ODGOVORNOST Učenik će:	Timski preuzeti odgovornost
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost učenika tijekom nastavnog procesa, zainteresiranost na satu, brzina usvajanja novog gradiva
Postupci motivacije učenika:	Razgovor, poticanje aktivnog slušanja, postavljanje zadataka

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 5 min	Ponavlja gradivo Pušta glazbeni primjer	Odgovara na pitanja Sluša glazbeni primjer	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanje	Računalo Zvučnici
Središnji dio 30 min	Pušta glazbeni primjer Predstavlja vrste zborova i obrađuje novo gradivo	Prati nastavu Zapisuje bitne informacije Sluša i analizira glazbene primjere	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanje i usvajanje gradiva	Računalo Zvučnici Ploča
Završni dio 5 min	Ponavljanje i slušanje glazbenog primjera	Odgovara na pitanja	Frontalni	Verbalna Razgovor	

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor pozdravlja učenike i započinje sat slušanjem prvog primjera: <i>Arija iz kraljice noći</i> iz opere <i>Čarobna frula W. A. Mozarta</i>, uz prethodno postavljena pitanja.</p> <p>Nakon kratke analize odgovora profesor ukratko ponavlja vrste pjevačkih glasova.</p>	<p>Obratite pozornost na pjevačke glasove te koliko njih možete čuti? Koja je to vrsta glasa? Kakav vam je ugođaj?</p> <p>Koje još vrste pjevačkih glasova poznajete?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor zatim pušta sljedeći glazbeni primjer: KUD Matko Brajša Rašan – „<i>Zrasla mi ladonja</i>“. Profesor zapisuje naziv skladbe na ploču i govori: Ovu skladbu izvodi mješoviti zbor koji se sastoji od četiri glasa:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Dva ženska – sopran i alt2. Dva muška – tenor i bas <p>Često su zastupljeni tu i mezzosopran i bariton. Osim mješovitog zbora postoje muški, ženski i dječji zbor.</p> <p>Muški zbor čine samo muški glasovi dok ženski samo ženski, a dječji zbor čine i djevojčice i dječaci.</p> <p>Poslušajmo sljedeći primjer uz ova pitanja.</p>	<p>Koliko pjevačkih glasova čujemo ovdje? Koji su to? Kakav je ugođaj u skladbi?</p> <p>Što mislite, koji glasovi čine muški zbor, odnosno ženski?</p>

<p>Slušamo ženski pjevački zbor KUD-a „Učka“, Matulji – „<i>Pod Učkun kućice bele</i>“. Nakon analize profesor zapisuje naziv na ploču i pušta sljedeći primjer uz pitanja.</p> <p>Slušamo zbor OGŠ Ivana Matetića Ronjgova, Pula – „<i>Tići Matetiću</i>“ (Nello Milotti). Učenici utvrđuju da se radi o dječjem zboru.</p> <p>Poslušajmo još jedan primjer uz prethodno postavljena pitanja.</p> <p>Slušamo „<i>Bilo vavek veselo</i>“ muškog ansambla Goranovci. Profesor zapisuje naziv na ploču.</p> <p>Učenici zaključuju da se radi o istarskom dijalektu.</p>	<p>Koje glasove ovdje čujete? Što mislite, koji zbor ovo pjeva od prethodno navedenih vrsta?</p> <p>Koje glasove ovdje čujete? Što mislite koji zbor ovo pjeva od prethodno navedenih vrsta?</p> <p>Kakvog je sastava naš školski zbor?</p> <p>O kojem zboru je ovdje riječ? Kakav je ugođaj? Prepoznajete li dijalekt?</p>
ZAVRŠNI DIO	
Opis završnog dijela	Pitanja/upute
<p>Za kraj sata profesor ponavlja današnje gradivo.</p>	<p>Koje pjevačke glasove poznajete?</p> <p>Koliko vrsta zborova postoji?</p> <p>Koji je sastav pojedinog zbora?</p>

Plan ploče

Vrste zborova

Muški zbor

Ženski zbor

Mješoviti zbor

Dječji zbor

Matko Brajša Rašan - „ Zrasla mi ladonja“ (mješoviti zbor)

Ivan Matetić Ronjgov- „Pod Učkun kućice bele“ (ženski zbor)

Nello Miloti - „Tići Matetiću“ (dječji zbor)

Ivan Matetić Ronjgov - „ *Bilo vavek veselo*“ (muški zbor)

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb.	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
1.	https://www.youtube.com/watch?v=2eysdFboJ4M	
2.	https://www.youtube.com/watch?v=eySQ_Ko4Ywc	
3.	https://www.youtube.com/watch?v=2t5Q9ut-V90	
4.	https://www.youtube.com/watch?v=a0FQrcLadX0	

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

Popis korištene literature:

4.2.7. Priprava za 7. razred

Nastavni sat																	
Mentor/ica:			Prof. Glazbene kulture														
Nastavni predmet:			Glazbena kultura														
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola												Osnovna glazbena škola					
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:			Slušanje i upoznavanje glazbe														
Nastavna cjelina:			Limena puhačka glazbala														
Nastavna jedinica:			Primjena limenih puhačkih glazbala i puhački orkestar na primjeru svečane pjesme, istarske himne „Krasna zemljo, Istro mila“														
Cilj obrade nastavne jedinice:								Upoznati primjenu puhačkih glazbala									
Korelacija s drugim predmetima/područjima:										Zavičajna nastava, pjevanje							
Tip sata:			Obrada novog gradiva					Ponavljjanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

Ishodi učenja	
ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Navesti osnovne podatke o limenoj glazbi
	Razlikovati puhačka glazbala
	Imenovati skladatelja istarske himne
	Zapamtiti riječi pjesme Krasna zemljo, Istro mila
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Prepoznati svečanu pjesmu kao istarsku himnu
	Istražiti primjenu puhačkih glazbala u svečanim pjesmama
SAMOSTALNOST Učenik će:	Sudjelovati u nastavi
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke
ODGOVORNOST Učenik će:	Timski preuzeti odgovornost
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost učenika tijekom nastavnog procesa, zainteresiranost na satu, brzina usvajanja novog gradiva
Postupci motivacije učenika:	Razgovor, poticanje aktivnog slušanja, postavljanje zadataka

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 5 min	Ponavlja gradivo putem pitanja	Odgovara na pitanja i aktivno sudjeluje	Frontalni	Verbalna Razgovor	
Središnji dio 35 min	Pušta glazbeni primjer, obrada novog gradiva, izvodi pjesmu muzikalno i vokalno-instrumentalno	Prati nastavu, zapisuje bitne informacije, sluša glazbene primjere, uči novu pjesmu, izvodi pjesmu sa svim potrebnim glazbeno-estetskim elementima	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanja Učenje pjesme po sluhu	Računalo Zvučnici Projektor Klavir
Završni dio 5 min	Ponavljjanje Klavirska pratnja naučene pjesme	Odgovara na pitanja i pjeva naučenu pjesmu	Frontalni	Verbalna Razgovor	Klavir

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor ulazi u razred, pozdravlja učenike i sat započinje uvodnim ponavljanjem drvenih i limenih puhaća kroz kratka pitanja.</p> <p>Učenici ponavljaju gradivo kroz pitanja.</p>	<p>Što su puhaći ili puhački instrumenti? Kako nastaje zvuk kod tih instrumenata? Koje grupe puhaćih glazbala poznajete? Po čemu se one razlikuju? Nabrojite mi neke drvene i neke limene puhaće instrumente?</p> <p>U kojoj vrsti glazbi sve možemo čuti ova glazbala?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor započinje središnji dio pitanjem.</p> <p>Orkestar je najveći glazbeni sastav, a postoje veći i manji orkestri te dalje pojašnjava kako postoje orkestri koji se sastoje od jedne grupe instrumenata. Najčešći su gudači i puhački orkestar.</p> <p>Zatim slijedi slušanje glazbenog primjera „<i>Krasna zemljo, Istro mila</i>“ – limeni sastav Sv. Lovreč.</p> <p>Profesor objašnjava da se manji puhački orkestar koji djeluje uglavnom na amaterskoj razini pod okriljem</p>	<p>Kako se zove najveći glazbeni sastav? Postoje li manji orkestri?</p> <p>Pažljivo poslušajte pa odgovorite. Koje instrumente ovdje prepoznajete? Jesu li svi iz iste grupe instrumenata?</p> <p>Jesu li svi bili limeni puhaći? Kojeg drvenog puhaća ste čuli? (klarinet)</p>

nekog grada ili manje sredine, regije, često naziva „limena glazba“.

Tako se naziva zbog većinski zastupljenih limenih puhača, ali ni drveni puhači nisu isključeni.

Takav sastav najčešće svira u raznim prilikama i na raznim događajima, kao što su lokalni i državni praznici, razne lokalne svečanosti, obilježavanje važnih događaja i obljetnica itd.

Profesor dalje nastavlja s pitanjima.

Ova se skladba naziva „*Krasna zemljo, Istro mila*“ koju je skladao poznati istarski skladatelj Matko Brajša – Rašan.

Matko Brajša Rašan – istarski skladatelj, zborovođa i melograf rodom iz Pićana. Skladao je ovu skladbu koju smo slušali 1912., a ona je 2002. proglašena Istarskom himnom. Tekst je napisao Ivan Cukon.

Himna je hvalospjev ili reprezentativna pjesma. Himna najčešće označava pjesmu države, a pjeva se obično u službenim ili u svečanim prilikama. Himna je obično domoljubna pjesma koja govori o povijesti, tradiciji i naporima jednog naroda. Ona veliča narod zemlje o kojoj pjeva.

Još par riječi o ovoj himni: U prvoj ju je inačici zapisao za solo glas i glasovir, a prvi ju je put otpjevala Brajšina kći Jelka. Poslije je prerađena za mješoviti zbor i već je desetljećima na repertoaru svih zborova, posebice u Istri.

Jeste li možda negdje čuli ili vidjeli takav sastav?

Jeste li prepoznali prethodno odslušanu skladbu? Jeste li je ranije negdje čuli?

Jeste li prije čuli za ovog skladatelja?

Znate li gdje je mjesto Pićan?

Što je himna? Koju himnu još poznajete? Kada se izvodi himna?

Osim himne neke zemlje znate li tko još može imati svoju himnu? (navijači, određene grupe ljudi i sl.)

Biste li voljeli otpjevati ovu himnu?

U njoj su skladno stopljeni talijanski glazbeni izraz i hrvatski domoljubni tekst. Odlikuje se slavljenjem radosti života, ljepote prirode i dobrote ljudi, te domoljubljem i optimizmom.

Profesor radi kratke vježbe upjevavanja i razgibavanja.

Poslušajmo još jednom skladbu, ali u drugoj izvedbi.

Zatim profesor izvodi skladbu u cijelosti uz pratnju klavira te nakon toga zajedno s učenicima prolazi cijeli tekst.

Slijedi učenje pjesme po sluhu putem parcijalne metode i prolaze se potencijalno zahtjevnija mjesta u skladbi, a potom slijedi pjevanje pjesme u cijelosti (pjeva se samo glavna melodija).

Koje izvođače sve prepoznajete? Kakav je ugođaj?

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
<p>U završnom dijelu uz pitanja ponavljamo današnje gradivo te još jednom otpjevamo Istarsku himnu u cijelosti.</p> <p>Ako ostane vremena, poslušamo još jednom skladbu u izvedbi <i>Istarskog band Aida</i>.</p>	<p>Što čini sastav limene glazbe? Što je himna? Koju smo himnu danas upoznali i kojeg skladatelja? Odakle dolazi skladatelj?</p> <p>Koje instrumente prepoznajete na početku izvedbe? Kako vam se sviđa ova obrada?</p>

Plan ploče

Krasna zemljo. Istro mila

Limena glazba - sastav koji se većinski sastoji od limenih puhaćih glazbala, ali ni drveni puhaći nisu isključeni

Himna - hvalospjev ili reprezentativna pjesma

Matko Brajša Rašan - istarski skladatelj, zborovođa i melograf rodom iz Pićna

Matko Brajša Rašan - „Krasna zemljo, Istro mila“

- Istarska himna

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
.		a
1.	https://www.youtube.com/watch?v=1EIGQxR_9DQ	
2.	https://www.youtube.com/watch?v=EONpZrNVhyA	
3.	https://www.youtube.com/results?search_query=krasna+zemljo+istro+mila	

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

Choir

Krasna zemljo

Matko Brajša Rašan
tekst: Dr. Ivo Cukon

Tempo di marcia

Kras - na zem - ljo, I - stro mi - la do - me ro - da hr - vat -

Kras - na zem - ljo, I - stro mi - la do - me ro - da hr - vat -

skog. Kud se o - ri pje - san vi - la, s Uč - ke

skog. Kud se o - ri pje - san vi - la, s Uč - ke

tja do mo - ra tvog. Glas se ču - je o - ko

tja do mo - ra tvog. Glas se ču - je

Ra - še, ču - je Mir - na, Dra - ga, Lim, Sve se

o - ko Ra - še ču - je Mir - na Dra ga, Lim, Sve se

di - že što je na - še za rod go - ri sr - cem

di - že što je na - še za rod go - ri sr - cem

16 Fine

svim. Glas se svim. Sla - va te - bi
Sva - se I - stra

svim. svim. Sla - va te - bi
Sva - se I - stra

20

Pa - zin gra - de, koj' ču - vaš
Pa - zin rom - bu - di, Pu - nam la, Bu - zet,

24

ro - dni kraj Div
ro - dni šinj, Cres kraj Svud - ne po - li ste, žu'

28

oj do - bri va - lju de, nek' vas mi - ne,
do - bri lju - di, na - uk za - ri,

31 Da Capo al Fine

nek vas mi - ne, tu - di sjaj. krijes.
na - uk za - ri, ka - no'

Popis korištene literature: Matko Brajša Rašan – „Krasna zemljo, Istro mila“ iz arhive Prof. Briškija

4.2.8. Priprava za 8. razred

Nastavni sat																		
Mentor/ica:			Prof. Glazbene kulture															
Nastavni predmet:			Glazbena kultura															
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																		
Osnovna škola																		
Razredna nastava			Predmetna nastava						Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Nastavno područje:			Slušanje i upoznavanje glazbe															
Nastavna cjelina:			Popularna glazba															
Nastavna jedinica:			Istarski napjevi u različitim glazbenim stilovima															
Cilj obrade nastavne jedinice:								Prepoznati zastupljenost istarskog idioma u različitim glazbenim stilovima										
Korelacija s drugim predmetima/područjima:											Zavičajna nastava							
Tip sata:			Obrada novog gradiva						Ponavljanje				Vježbanje					

Ishodi učenja

Ishodi učenja	
ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Navesti osnovne značajke istarske glazbe
	Istražiti gdje je sve istarski idiom prisutan
	Povezati nove informacije o istarskom idiomu
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Razlikovati različite stilove unutar popularne glazbe
	Slušno prepoznati istarski idiom u popularnoj glazbi
SAMOSTALNOST Učenik će:	Sudjelovati u nastavi
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke
ODGOVORNOST Učenik će:	Timski preuzeti odgovornost
	Iznositi svoje stavove
	Izvršavati zadatke

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost učenika tijekom nastavnog procesa, zainteresiranost na satu, brzina usvajanja novog gradiva
Postupci motivacije učenika:	Razgovor, poticanje aktivnog slušanja, postavljanje zadataka

Artikulacija nastavne jedinice

Etap nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio	Ponavlja gradivo, reproducira glazbeni primjer	Odgovara na pitanja, sluša glazbeni primjer	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanja	Računalo Zvučnici
Središnji dio	Pušta glazbeni primjer, obrađuje novo gradivo, izvodi pjesmu muzikalno i vokalno-instrumentalno	Prati nastavu, zapisuje bitne informacije, sluša glazbene primjere, uči novu pjesmu, izvodi pjesmu sa svim potrebnim glazbeno-estetskim elementima	Frontalni	Verbalna Razgovor Slušanja Učenje pjesme po sluhu	Računalo Zvučnici Projektor Klavir
Završni dio	Ponavljjanje Klavirska pratnja naučene pjesme	Odgovara na pitanja i pjeva naučenu pjesmu	Frontalni	Verbalna Razgovor	Klavir

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela	Pitanja/upute
<p>Profesor pozdravlja učenike i započinje sat slušanjem uvodnog slušnog primjera “Merika“ kantautorice Elis Lovrić.</p>	<p>Obratite pozornost na jezik, odnosno narječje!</p> <p>Što smo poslušali? Što mislite, kojem glazbenom stilu pripada ova skladba? Prepoznajete li jezik na kojemu pjeva? Ima li elemenata istarske glazbe? Prepoznajete li istarski idiom u ovoj pjesmi?</p>
<p>Profesor zatim s učenicima ponavlja pojmove: popularna glazba i istarski idiom te ove pojmove zapisuje na ploču.</p> <p>Zatim objašnjava pojam kantautora te pojam zapisuje na ploču.</p> <p><i>Kantautor (tal. Cantautore)</i> je ujedno autor glazbe, teksta i izvođač.</p>	<p>Znate li značenje pojma idiom?</p> <p>Jeste li čuli za ovaj pojam prije? Što mislite što on znači?</p>

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela	Pitanja/upute
------------------------	---------------

Na početku središnjeg djela profesor najavljuje još jedan slušni primjer uz prethodno najavljene zadatke.

Profesor pušta slušni primjer: *Tamara Obrovac – „Majmajola“*

Nakon razgovora s učenicima učitelj zapisuje primjer na ploču te pojašnjava kako pulska jazz glazbenica Tamara Obrovac gotovo obavezno koristi elemente istarske narodne glazbe te se takav stil u jazzu naziva *etnojazz* pa ovaj pojam zapisuje na ploču.

Profesor zatim najavljuje sljedeću pjesmu uz prethodno postavljena pitanja.

Slušamo Alena Vitasovića i Livija Morosina – *“Dopri oči“*.

Nakon slušanja s učenicima profesor prolazi kroz pitanja koja je prethodno postavio.

Potom najavljujemo sljedeću pjesmu koju će poslušati, a ujedno i otpjevati na kraju.

Slušamo pjesmu *“Brkica“* u izvedbi sastava Gustafi.

Nakon kratke analize učenikovih odgovora slijedi još pitanja i zapisivanje naziva pjesme na ploču.

Obratite pozornost na stil? Prepoznajete li neki stil u ovoj skladbi? Koje narječje prepoznajete?

Jeste li prepoznali neko selo koje spominje? (prema Šainima) Znete li gdje se nalazi? Kakav vam je ugođaj?

Kakav je ugođaj? Kojim jezikom se pjeva? O čemu govori pjesma? Prepoznajete li u ovoj pjesmi istarski idiom?

Obratite pažnju na tekst pjesme i o čemu ona govori? Kakav je ugođaj? Koje instrumente čujete?

Znete li što znači *brkica*? Kojim jezikom se pjeva? Kakav je ugođaj? Biste li je voljeli vi pjevati?

Sastav Gustafi kao i Alen Vitasović, Livio Morosin, Vesna Nežić Ružić, Franko Krajcar i ostali, predstavnici su *ča-vala*. To je naziv za popularnu i rock glazbu na čakavskom dijalektu.

Profesor zatim producira notni zapis „*Brkice*“ te pojašnjava da je u ovom slučaju obrađen originalni istarski napjev s područja Buzeštine.

Profesor uvodi učenike u aktivnost pjevanja potičući učenike da se lagano razgibaju, a glasnice i grlo pripremamo za pjevanje putem jednostavnih vokalnih vježbi na neutralni slog „*na*“.

Nakon što su se učenici upjevali, poslušaju još jednu originalnu izvedbu Gustafa pa potom profesor uz pranju harmonike odsvira i otpjeva cijelu pjesmu.

Nakon toga kreće obrada pjesme po sluhu i po frazama dok ne usvoje pjesmu te prolaze potencijalno teže dijelove da bi se na kraju pjesma izvela u cijelosti uz pratnju harmonike.

Poznajete li još izvođača *ča-vala*? Što znači izraz *ča-val*?

Učenici koncentrirano izvode vježbe razgibavanja i upjevavanja.

Učenici pažljivo slušaju profesora i ponavljaju dijelove melodije, a zatim i cijeli napjev.

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
<p>Za kraj ćemo poslušati još jedan primjer, a to je pjesma „<i>Lovranske črešnje</i>“ Dražena Turine Šajete.</p>	<p>Kakav je karakter pjesme? Što mislite o kojem dijelu Istre ili Kvarnera se radi?</p> <p>Pjeva li se na čakavštini?</p> <p>Kakav dojam ostavlja na vas ova pjesma?</p>

Plan ploče

Istarski napjevi u popularnoj glazbi

Popularna glazba

Istarski idiom

Kantautor/kantautorica

Etnojazz

Ča-val

Elis Lovrić – Merika

Tamara Obrovac – Majmajola

Alen Vitasović I Livio Morosin – Dopri oči

Gustafi - Brkica

Dražen Turina – Lovranske črešnje

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb.	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
1.	https://www.youtube.com/watch?v=As3gDqu1mSg	
2.	https://www.youtube.com/watch?v=RhsWHG8q014	
3.	https://www.youtube.com/watch?v=B57-cx26MNY	

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

1. BRKICA

Moderato Buzeština

1.Br-ki - ca je li- pa mla- da o - na ve - ro je mo- ja ma,
o - na ve - ro je mo - ja. O ja ni na ni na ni ne na
o - na ve - ro je mo- ja ma o - na ve - ro je mo - ja.

2. Ona ima lipce oči, ona vero je moja.
3. Ona ima lipa usta, ona vero je moja.

Popis korištene literature: Ivan Matetić Ronjgov – Zbirka „Zaspal Pave“

5. ZAKLJUČAK

Uključivanjem tradicionalnih napjeva u nastavu glazbene kulture u osnovnim školama uvelike pridonosimo obrazovanju i očuvanju kulturne baštine. U ovom diplomskom radu fokus je bio na istarskim napjevima i njihovoj upotrebi u nastavi glazbene kulture pa je analizom kurikuluma, nastavnog plana i programa i praktičnih primjera iz nastave, utvrđeno da istarski napjevi značajno obogaćuju obrazovni proces i pomažu učenicima u razumijevanju lokalne kulturne baštine te itekako mogu biti upotrebljivi u nastavnom procesu s ciljem oblikovanja kulturnog identiteta učenika, ali i razvoja ostalih vještina.

Smatram da uvođenjem ovih napjeva u redovne satove nastave glazbene kulture uvodimo i novu dimenziju u razvoju učenika, a to je i osjećaj pripadnosti određenoj kulturi te izgradnja kulturnog identiteta koja se u današnje vrijeme sve manje spominje. U priloženoj zbirci prikazuju se primjeri koji se mogu obrađivati u nastavi glazbene kulture, mogu se analizirati primjeri koji prikazuju kako mogu utjecati na razvoj učenika, te metodičkim priručnikom može se predvidjeti tijek sata upotrebom tradicionalnih napjeva u nastavi glazbene kulture. Tradicijska glazba Istre propisana je kurikulumom, odnosno predložena je i postoje primjeri u udžbenicima koji obrađuju ovo područje (Istra) stoga se potvrđuju prva i druga hipoteza. Uvođenjem istarskih napjeva može se još više pridonijeti da učenici steknu dublje razumijevanje lokalne kulturne baštine i razviju glazbene vještine kroz izvođenje i analizu tih napjeva.

Naglasak je na otvorenom obliku nastave, odnosno da učitelj donosi odluku izbora pjesama, zato smatramo da ovaj rad može doprinijeti i pomoći kao primjer profesoru, ali i učitelju razredne nastave koji predaje glazbenu kulturu, kako se tradicijski napjevi mogu koristiti u nastavi glazbene kulture. Velik je naglasak na učitelju da spozna, razumije i vrednuje elemente tradicijske kulture te da je kao takvu uvrsti u nastavu glazbene kulture. Naravno da će uvijek biti prepreka i izazova u vidu nastavnog materijala, nedostatka vremena, potrebe za usavršavanjem nastavnika, ali uključivanjem tradicionalne glazbe u nastavu glazbene kulture radimo značajan korak ka očuvanju i promociji lokalne kulturne baštine pa ovaj rad prikazuje kako i na koji način to ostvariti.

Postoje razne autorske zbirke dječjih pjesama (primjerice Kaplanovih, Milottijevih, Njirićevih...), a za potrebe zavičajne nastave istarskog idioma braća Pernić i Lovrinić potpisuju knjigu „*Sliku mile Istre naše*“, no ne postoji pjesmarica koja obuhvaća veći broj pjesama (metodički obrađenih za potrebe učitelja razredne nastave ili nastavnika glazbene kulture) koja

će se moći koristiti u odgojne i obrazovne svrhe. Time se treća hipoteza djelomično potvrđuje. Naravno, postoje primjeri dobre prakse s 10 – 20 dječjih pjesama; jedan primjer jest onaj autorica Denize Gjini i Majde Čolak „*Istarska pjesmarica, zbirka tradicijski narodnih napjeva glazbenog nasljeđa Istre*“ ili *Istarske Ninna Nanne* autorice Suzane Goldin i Darija Marušića. Navedene se zbirke za ovaj rad nisu istraživale, što ostaje za neko drugo proučavanje. Nadalje, otvara se pitanje: Koliko je tradicijskih dječjih pjesmarica predloženo od samih studenata prilikom pisanja završnih i diplomskih radova, odnosno otvara li se potreba za popisivanjem svih dječjih pjesmarica koje su nastale kao rezultat zavičajnih projekata potaknutih institucionaliziranom nastavom zavičajne baštine u Istri. Očekuje se od novih generacija da prenose trag svoje tradicije i zavičajnosti. Ovaj je rad tek mali prilog tome.

6. LITERATURA

1. Briški D. – privatni arhiv (Krasna zemljo, Istro mila)
2. Dobrota, S., Topić K. (2018). Glazbene preferencije učenika prema glazbama svijeta i hrvatskoj tradicijskoj glazbi. *Školski vjesnik*, 67 (2018.), 2, 199-209
3. Gjini, D., Čolak, M. (2022) Istarska pjesmarica, zbirka tradicijski narodnih napjeva glazbenog nasljeđa Istre. http://www.os-mbalote-buje.skole.hr/?news_id=1344 pristupljeno: 17.09.2024.
4. Gortan-Carlin, I. P., Pace, A., Denac, O. (2014.). *Glazba i tradicija: izabrani izričaji u regiji Alpe-Adria*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
5. Istrapedia – istarska internetska enciklopedija (2009.) Ivan Matetić Ronjgov. Dostupno na: www.istrapedia.hr
6. Istrapedia. Istarska internetska enciklopedija (2009.) Matko Brajša Rašan. Dostupno na: www.istrapedia.hr
7. Matetić Ronjgov, I. – Čakavsko – primorska pjevanka (2005.) , Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, Ronjgi, Viškovo
8. Matetić Ronjgov, I.– Zbirka - Zaspal Pave (2017.), Viškovo, Ustanova „ Ivan Matetić Ronjgov“
9. Kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj (2019). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja MZO (NN 7/2019.)
10. Matetić Ronjgov, I. (2005.) Istarsko – primorski zborovi, Viškovo – Ronjgi, Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“
11. Močinić, S., Crnčić Brajković, M. (2018). Tradicijska glazba Istre u nastavi glazbene kulture nižih razreda osnovne škole. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 64 (2018), 1, 141-153
12. Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.(MZOS)
13. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera-Pedagoški fakultet u Osijeku. Preuzeto 02.12.2019. s https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe_Teorijsko_tematski_aspekti.pdf
14. Stockmann, E. (1980) Umgang mit Volksmusik heute. *Musik und Gesellschaft*, 4, 221-224.

15. Šulentić Begić , J., Begić, A., Pušić, I. (2020) Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 18 (2020) 1, 185-203
16. Šuran N. (2021). Etnološko istraživanje glazbenoga dvoglasja i istarskoga identiteta, doktorski rad
17. Vidulin – Orbanić, S., Terzić V. (2011). Polazište i pristup pjevanju u općeobrazovnoj školi, *Metodički Ogledi*, 18 (2011) 2, 137–156
18. Goldin S, Marušić D., (2021). *Ninne Nanne* , Pula: Udruga „ Tondak“

7. SAŽETAK

U ovom se radu kroz analizu istarskih tradicionalnih napjeva pokazuje kako ti napjevi mogu izgledati u nastavi glazbene kulture te koji utjecaj imaju u odgojno-obrazovnom procesu učenika. U analizi primjera vidi se kako odabrani napjevi sadrže sve segmente za kvalitetan razvoj učenika te način na koji se oni mogu sprovesti kroz nastavni proces. U radu se donosi zbirka od 8 tradicionalnih pjesama istarskog podneblja, za svaki razred osnovne škole po jedan primjer (po izboru). Isto tako, donosi se metodički pristup za 8 tematskih jedinica koje se mogu koristiti u nastavi glazbene kulture od prvog do osmog razreda, vezano uz zavičajnu baštinu, u ovom slučaju istarsku zavičajnu baštinu, što je u otvorenom pristupu propisano i važećim Kurikulumom. Reakcija učenika na ovu vrstu glazbe možda neće biti uvijek onakva kakvu priželjkujemo, ali ako je prikažemo na njima zanimljiv i interesantan način, ona može zauzeti veoma važno mjesto u njihovom odgojno-obrazovnom procesu i nešto što će zauvijek zapamtiti i nositi sa sobom i, nadamo se, dalje prenositi. Tradicionalna glazba kao takva jedan je od važnih elemenata kulturne baštine te veoma bitan segment u nastavi glazbene kulture pa je treba češće isticati i uvrštavati u nastavu jer može uvelike obogatiti nastavni sat, ali i pridonijeti promoviranju i očuvanju kulturne baštine.

Ključne riječi: Istra, tradicionalni napjevi, nastava glazbene kulture u osnovnoj školi, kurikulum

8. SUMMARY

This paper, through the analysis of traditional Istrian songs, demonstrates how they can be integrated into music education and what impact they have on the educational process of students. The analysis of examples shows that the selected songs contain all the elements necessary for the quality development of students and how they can be implemented in the teaching process. The paper includes a collection of eight traditional songs from the Istrian region, one example for each grade of primary school (selected by choice). Additionally, it provides a methodological approach for eight thematic units that can be used in music education from first to eighth grade, related to local heritage, in this case, Istrian heritage, as prescribed by the current curriculum. The reaction of students to this type of music may not always be as expected, but if presented in a way that is engaging and interesting to them, it can take an important place in their educational process, becoming something they will remember and carry with them, and hopefully pass on. Traditional music is one of the key elements of cultural heritage and a very important segment of music education, so it should be emphasized and incorporated more often into the music curriculum, as it can greatly enrich lessons and contribute to the promotion and preservation of cultural heritage.

Keywords: Istria, traditional songs, music education in primary school, curriculum.